

New
Direction

CO ŘÍKÁ KORONAVIRUS O DNEŠNÍ EVROPSKÉ UNII?

MAGDA KOMÍNKOVÁ & PETR DVOŘÁK

newdirection.online

[@europeanreform](https://twitter.com/europeanreform)

[@europeanreform](https://www.instagram.com/europeanreform)

[NDeuropeanreform](https://www.facebook.com/NDeuropeanreform)

contact@europeanreform.org

New Direction

Founded by Margaret Thatcher in 2009 as the intellectual hub of European Conservatism, New Direction has established academic networks across Europe and research partnerships throughout the world.

New Direction is registered in Belgium as a not-for-profit organisation and is partly funded by the European Parliament.
REGISTERED OFFICE: Rue du Trône, 4, 1000 Brussels, Belgium. **EXECUTIVE DIRECTOR:** Naweed Khan.

The European Parliament and New Direction assume no responsibility for the opinions expressed in this publication. Sole liability rests with the author.

Magda Komínková

Vystudovala Masarykovu univerzitu v Brně, obor Politologie a Evropská studia. Věnuje se především problematice institucí a politik EU, vztahu politických stran k EU a euroskepticismu. Absolvovala několik odborných stáží a studijních pobytů. Působí jako analytička evropské legislativy.

Petr Dvořák

Policy analytik a překladatel. Vystudoval politologii, mezinárodní vztahy a překladatelství angličtiny na Masarykově univerzitě. Odborně se zaměřuje na analýzu demokratických institucí, moderní konzervativní a liberální myšlení a politickou komunikaci.

ÚVOD	7
1 ÚROVEŇ EU	9
1.1. Nejdůležitější reakce EU na epidemii	9
1.2. Časová osa reakcí	10
1.3. Ekonomické důsledky epidemie pro EU a eurozónu	20
2 ÚROVEŇ ČLENSKÝCH STÁTŮ	23
2.1. Ekonomické důsledky epidemie pro členské státy	23
2.2. Rozdíly ve zdravotnické a bezpečnostní strategii členských států	25
2.3. Koronavirová krize a nebezpečí omezování svobod v České republice. Případová studie členského státu	31
3 POLITICKÉ VÝZVY V DOBĚ PO KORONAVIRU	37
3.1. Plán ekonomické obnovy	37
3.2. Zdravotní a bezpečnostní opatření	40
3.3. Staronová otázka pravomocí EU	41
4 ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY	45
5 ZDROJE	47

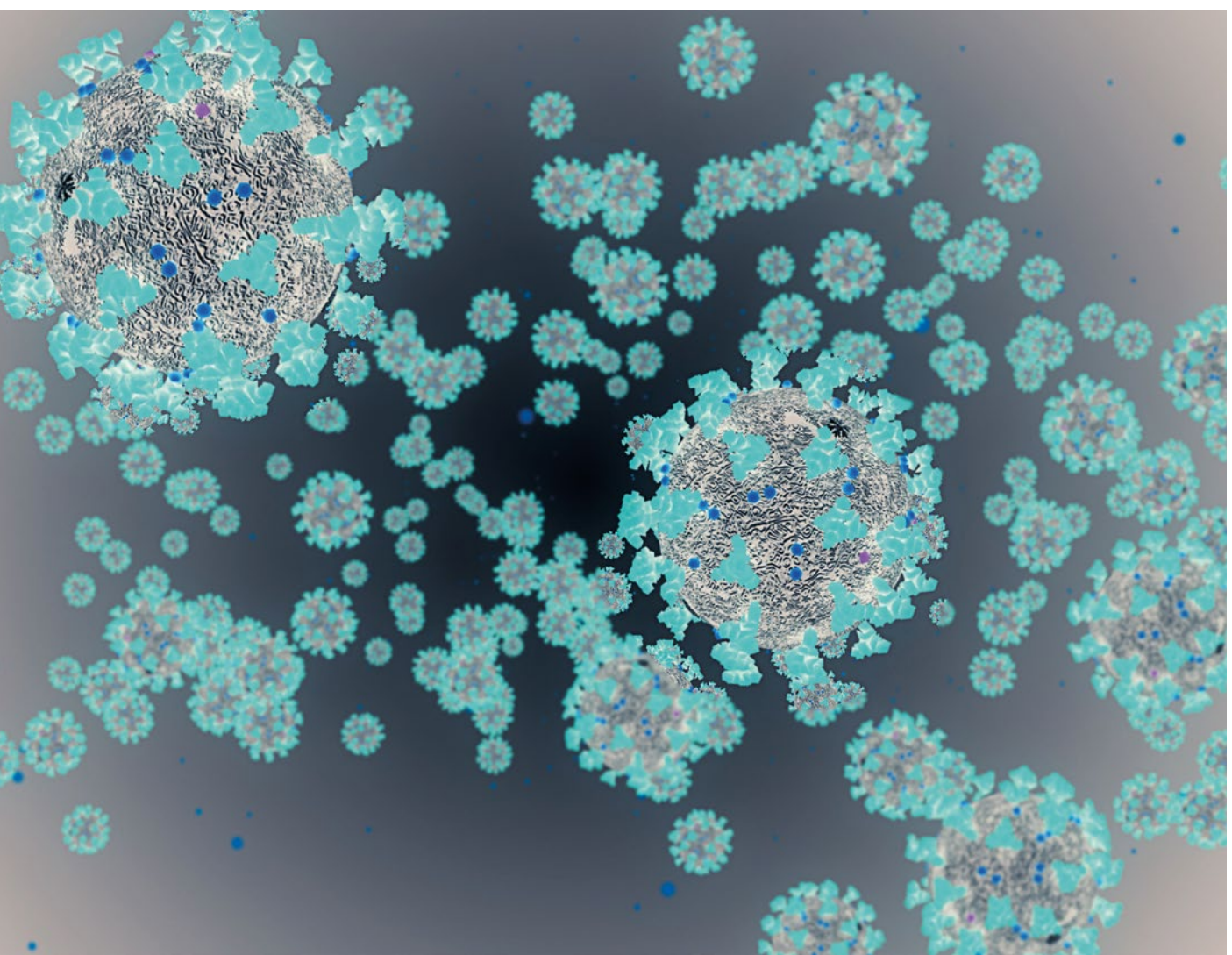
ÚVOD

V prosinci 2019 vypukla v čínském Wu-chanu nákaza novým typem koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19. Postupně se rozšířila do dalších oblastí v Číně a následně i do celého světa. Během ledna 2020 se vyskytly první případy i v několika členských státech EU a v prvních měsících tohoto roku se nákaza masově rozšířila na všechny obydlené kontinenty. Dne 11. března byla Světovou zdravotnickou organizací (World Health Organization, WHO) označena za pandemii.

Na koronavirus reagovala jednak EU jako celek, jednak členské státy samostatně. Reakce EU byla často podrobována kritice, ovšem ne zcela oprávněně, zdravotnictví totiž nespadá do kompetencí EU. Unie má v této oblasti jen omezené pravomoci vymezené článkem 168 SFEU. Ten uvádí, že EU pouze „doplňuje politiku členských států“.

Co nám průběh epidemie, jednotlivé reakce a konfliktní témata mohou říci o stavu dnešní Evropské unie a o budoucích výzvách? Na to se snaží odpovědět tato studie.

Text se skládá ze tří vzájemně propojených bloků. Bloky *Úroveň EU* a *Úroveň členských států* chronologicky popisují to nejdůležitější, co se během koronavirové krize v rámci EU odehrálo, a to ze dvou komplementárních, ale odlišných perspektiv. Závěrečný blok *Politické výzvy v době po koronaviru* čerpá z argumentů na obou zmíněných úrovních a pokouší se představit největší rizika, která evropští aktéři při formulaci politik v blízké době budou muset vzít v potaz.

ÚROVEŇ EU

1.1. Nejdůležitější reakce EU na epidemii

Kroky, které Unie proti pandemii podnikla, lze rozdělit do deseti základních kategorií. Pozornost věnujeme převážně hospodářským opatřením, která usilují o zmírnění socioekonomického dopadu epidemie v EU.

- 1. Zpomalit šíření viru** – EU uzavřela své vnější hranice, aby minimalizovala cestování jen na to skutečně neodkladné. Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí neustále aktualizuje epidemiologickou situaci, aby mohlo včas varovat před novými riziky.
- 2. Dodávky zdravotnického materiálu** – Prostřednictvím systému RescEU mají mít členské státy přístup k zásobám zdravotnických pomůcek včetně nejpotřebnějších masek a ventilátorů. K tomu EU zřídila velký mezinárodní tendr na společné nákupy léků a dalšího vybavení a mobilizovala 3,08 miliardy eur na testování a podporu péče o pacienty v jednotlivých zemích.
- 3. Podpora výzkumu** – Podpora EU pomohla k tomu, že 151 týmů z Evropy i mimo ni se podílí na osmnácti výzkumných projektech financovaných z programu Horizon 2020. Vědci pracují na vývoji vakcíny proti novému koronaviru. Hledají i metody rychlejšího testování nemoci a účinný lék.
- 4. Posílení evropské solidarity** – Až 800 milionů eur mají celkem získat členské státy díky nové působnosti Fondu solidarity.
- 5. Zotavení po krizi** – Komise má předložit nový návrh dlouhodobého rozpočtu EU na období 2021–2027, který má obsahovat podpurný balíček pro znovunastartování ekonomiky. Součástí by dle EP měly být

i dluhopisy garantované rozpočtem EU. Komise dále představila i cestu ven – společný plán na postupné rušení opatření, která zavedly jednotlivé státy.

- 6. Peníze do rozpočtů a ekonomiky** – EU předložila balík 540 miliard eur na podporu členských států, podniků a ekonomiky. ECB navíc poskytuje 750 miliard eur na snížení veřejných dluhů během krize, dalších 120 miliard eur z kvantitativního uvolňování plus 20 miliard eur na nákup dluhopisů. Dalších 37 miliard eur má členským státům plynout ze stávajících strukturálních fondů. Pro Českou republiku je v rámci nich vyhrazeno v přepočtu 30 miliard korun.
- 7. Podpora zaměstnanosti** – Aby se zabránilo propouštění, představila Komise 3. dubna systém státní podpory kontraktů typu „kurzarbeit“ (SURE), který má dosáhnout až do výše 100 miliard eur. Tyto peníze mají pomoci státům pokrýt náklady na vytváření nebo rozšiřování režimů zkrácené pracovní doby. Komise a Evropský investiční fond mají dále uvolnit 8 miliard eur pro 100 000 malých a středních podniků (SME).
- 8. Repatriace** – EU koordinovala repatriaci prostřednictvím unijního mechanismu civilní ochrany.
- 9. Pomoc mimo EU** – Komise má poskytnout celkem 20 miliard eur na pomoc partnerským zemím jako součást balíčku EU pro koordinovanou globální reakci.
- 10. Zajistit spolehlivé informace** – Po vypuknutí epidemie koronaviru se začala šířit nejenom nákaza, ale také dezinformace, proti kterým se EU snaží bojovat.

1.2. Časová osa reakcí¹

V prosinci 2019 se čínské město Wu-chan stalo epicentrem nákazy novým typem koronaviru. Později se objevily spekulace, že se virus objevil již začátkem podzimu. V důsledku toho **22. ledna 2020** Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) upozornilo na hrozby viru a jeho možné rozšíření po celém světě.

24. ledna 2020 – první případ nákazy koronavirem ve Francii a EU.

28. ledna se objevili první pacienti s nemocí COVID-19 v Německu.

26. ledna varovalo ECDC před vysokou hrozbou přenosu koronaviru na území EU.

28. ledna byl na žádost Francie aktivován mechanismus civilní ochrany a byla spuštěna repatriace občanů z Číny.

28. ledna chorvatské předsednictví rozhodlo, že v rámci mechanismu EU pro reakci na krizi (opatření IPCR) aktivuje režim sdílení informací.

31. ledna uvolnila Komise z programu Horizon 2020 deset milionů eur na výzkum koronaviru.

1. února poslala Unie do Číny dvanáct tun zdravotnického materiálu.

7. února vyzvala Agentura ECDC členské země EU, aby zajistily zdravotnickým pracovníkům dostatek ochranných pomůcek.

10. února vydala ECDC doporučení, jak čelit nákaze. Zdůraznila význam karantény a dalších opatření.

13. února se ministři zdravotnictví EU shodli na nutnosti společných nákupů zdravotnického vybavení.

24. února zažily Evropské akciové trhy větší propad kvůli koronaviru.

24. února vyzvala Komise členské státy ke koordinaci při případném zavádění hraničních kontrol.

24. února ohlásila Komise nový balíček podpory ve výši 232 milionů eur, který měl posílit připravenost, prevenci a kontrolu koronaviru.

2. března aktivovalo chorvatské předsednictví opatření pro integrovanou politickou reakci na krizi (IPCR). Opatření posiluje schopnost EU rychle rozhodovat v případě meziodvětvových krizí a zajišťuje podporu ze strany orgánů a služeb EU.

4. března zasáhla Komise proti šíření dezinformací o koronaviru. Komisařka Věra Jourová se sešla se zástupci Googlu, Facebooku a dalších online platform.

4. března uspořádala Euroskupina konferenční hovor o situaci s onemocněním COVID-19 společně se členy mimo eurozónu.

6. března svolala Unie další mimořádné jednání Rady, na kterém ministři zdravotnictví vyzvali Komisi k rychlejšímu řešení nákazy. Německo a ČR čelily kritice kvůli tomu, že se rozhodly pozastavit vývoz zdravotnického materiálu do dalších zemí EU.

6. března Komise oznámila, že vybrala 17 projektů zahrnujících 136 výzkumných týmů, které obdrží celkové finanční prostředky ve výši 47,5 milionu eur z jejího programu pro výzkum a inovace Horizon 2020. Tyto týmy budou pracovat na vývoji očkovacích látek, nových léčebných postupů, diagnostických testů a lékařských systémů zaměřených na prevenci šíření koronaviru. Kromě toho Komise vyčlenila až 45 milionů eur na výzkum v oblasti očkování a léčby prostřednictvím výzvy zveřejněné dne 3. března v rámci iniciativy pro inovativní léčiva (IMI). Stejnou částku má doplnit i farmaceutický průmysl, celkem tedy tyto prostředky činí až 90 milionů eur.

10. března oznámila eurokomisařka pro zdraví Stella Kyriakides, že koronavirus se rozšířil do všech členských států. Komise uvolnila dalších 140 milionů eur na vývoj léku proti COVID-19.

10. března Během videokonference vedoucích představitelů EU o reakci na COVID-19 získala Komise mandát k dalšímu posílení reakce. Během jednání lídři vymezili čtyři priority: 1) omezení šíření viru; 2) zajištění zásobování zdravotnickým vybavením; 3) podpora výzkumu včetně výzkumu zaměřeného na vakcínu; 4) řešení socioekonomických důsledků.

¹Časová osa byla kompilována z následujících zdrojů: European Commission (2020), ECDC (2020), Euractiv.cz (2020), Euractiv.com (2020), European Council (2020), IMI (2020), European Parliament (2020), Europol (2020), Politico.eu (2020), ECB (2020) aj.

12. března Americký prezident oznámil zákaz veškerých cest ze zemí EU na území Spojených států; Evropská unie vydala prohlášení, že nesouhlasí s rozhodnutím USA o zákazu cestování, bylo přijato jednostranně a bez konzultací.

12. března ECDC vydala další sérii doporučení, tentokrát pro nemocnice a další zdravotnické subjekty. Upozorňuje na hrozbu nedostatku zdravotnického materiálu.

13. března Evropská komise varovala před hrozbou ekonomické recese.

13. března Komise přijala sérii opatření, která mají zmírnit dopady koronaviru na evropskou ekonomiku. Rozvolňuje pravidla státní podpory i fiskálního paktu, který zabraňuje státům v zadlužení. Dále chce uvolnit 37 miliard eur na řešení koronavirové krize ve členských státech. Komise dále kritizuje jednostranná rozhodnutí některých členských států uzavřít své hranice.

13. března ČR po dohodě s Komisí přesunula cca 2 miliardy korun z evropských strukturálních fondů na Českomoravskou záruční a rozvojovou banku (ČMZRB). Peníze mají pomoci podnikatelům.

16. března vyzvala Komise členské státy, aby zachovaly volný pohyb zboží v EU a umožnily dopravním společnostem překračovat hranice.

16. března nabídla Komise firmě CureVac, inovativnímu výrobcí vakcín se sídlem v německém Tübingenu, finanční podporu ve výši až 80 milionů eur na posílení vývoje a výroby očkovací látky proti koronaviru v Evropě.

16. března Evropská komise navrhla dočasně zakázat občanům cizích států vstup do unijních zemí s výjimkou nezbytných případů. Zákaz má trvat 30 dní. Pokyny zdůrazňují zásadu, že všechny vnitřní hranice EU by měly zůstat otevřené pro nákladní dopravu a že dodavatelské řetězce by měly v případě základních produktů nadále fungovat. Členské státy by měly tyto pokyny plně uplatňovat na všech vnitřních hraničních přechodech.

16. března měla ČR podle návrhu Komise získat z unijních zdrojů více než miliardu eur na řešení koronavirové krize.

17. března předložila Komise návrh na rozvolnění pravidel státní pomoci, který má zemím umožnit poskyt-

nout firmám zasaženým koronavirem až 13,5 milionu korun.

17. března zahájila Komise činnost poradní skupiny pro COVID-19, kterou tvoří epidemiologové a virologové z různých členských států. Tým má vypracovat pokyny EU k vědecky podloženým a koordinovaným krizovým opatřením. Skupině, která bude vytvořena z pověření členských států, bude předsedat Ursula von der Leyen, předsedkyně Komise, a spolupředsedat Stella Kyriakides, komisařka pro zdraví a bezpečnost potravin.

17. března schválili předsedové vlád zemí EU návrhy Komise týkající se zákazu vstupu třetím osobám na území EU nebo finanční pomoci členským státům. Rozhodnutí uvítal i předseda Evropského parlamentu.

18. března přiznala předsedkyně Komise Ursula von der Leyen, že evropští politici koronavirus podcenili.

18. března Komise zveřejnila pokyny k zajištění jednotného uplatňování práv cestujících v celé EU. Vlády jednotlivých států zavedly různá opatření včetně cestovních omezení a kontrol na hranicích. Účelem těchto pokynů je ujistit cestující, že jejich práva jsou chráněna.

18. března podpořili zástupci členských zemí návrhy Komise, týkající se finanční pomoci členským státům. Zbývá souhlas Evropského parlamentu.

18. března Evropská centrální banka spustila nový podpůrný program. Nakoupí z něj finanční aktiva za 750 miliard eur.

19. března Komise se rozhodla vytvořit v systému rescEU strategickou zásobu zdravotnických prostředků: ventilátory a ochranné masky pomohou zemím EU zvládat pandemii.

19. března Komplettní zásilku zdravotnických pomůcek z Číny určených pro EU přidělila Komise Itálii. Jednalo se mj. o 2 miliony roušek a 200 tisíc respirátorů.

19. března Komise zvažovala tzv. koronavirové dluhopisy jako jednu z možných cest, jak nastartovat unijní ekonomiku. S návrhem „koronabondů“ přišla Itálie.

19. března přijala Komise tzv. dočasný rámec, který členským státům umožní využít plnou flexibilitu sta-

novenou v pravidlech státní podpory a během šíření koronavirové nákazy COVID-19 tak podpořit ekonomiku. Dočasný rámec spolu s mnoha dalšími podpůrnými opatřeními, která mohou členské státy využít v rámci stávajících pravidel, umožňuje zajistit, aby pro podniky všech typů byla k dispozici dostatečná likvidita a aby byla zachována kontinuita hospodářské činnosti během epidemie COVID-19 i po ní.

20. března začal OLAF vyšetřovat případy týkající se dovozu padělaných, neúčinných či zdraví škodlivých látek a zdravotnických pomůcek ze třetích zemí.

20. března souhlasila Rada s návrhem pomoci leteckým společnostem pozastavením požadavků na letištní sloty.

20. března navrhla Komise aktivovat obecnou únikovou doložku Paktu o stabilitě a růstu, členské země se tak dočasně nebudou muset řídit rozpočtovými požadavky EU.

20. března se komisař Thierry Breton dohodl se streamovací společností Netflix na dočasném snížení kvality přenosu. Ulehčí tak přetíženému internetu.

20. března Europol varoval před prodejem falešných léků proti koronaviru. Informuje o svém zapojení do mezinárodní vyšetřovací akce, při které byly zadrženy mj. falešné farmaceutické výrobky v hodnotě 13 milionů eur.

23. března Komise vydala nová doporučení, jak provádět své pokyny pro správu hranic, aby se během pandemie pohybovala nákladní doprava. Překročení hranice, včetně kontrol a zdravotního vyšetření, by nemělo trvat déle než 15 minut – vznik tzv. zelených pruhů. Cílem sdělení o zavádění zelených pruhů je zajistit – v rámci spolupráce napříč EU – nepřetržitý tok zboží, aby se veškerý náklad, včetně mimo jiné základního zboží, jako jsou potraviny a zdravotnické potřeby, dostal rychle a bez zdržení do svého cíle.

23. března Komise doporučila členským státům, jak zajistit hladký průjezd přes hranice nákladním vozidly. Vyzývá je k vytvoření tzv. zelených pruhů, kde by měly být kontroly prováděny rychle a bez toho, aby řidiči museli vystupovat z vozidel.

23. března Ministři členských zemí EU podpořili návrh Komise, na základě kterého se rozvolní rozpočtová pravidla uvedená v Paktu růstu a stability a pravidla státní pomoci.

24. března EIB navrhla nový fond, který by zaručil půjčky ve výši 200 miliard eur podnikům bojujícím s koronavirem.

24. března Společné unijní nákupy zdravotnických pomůcek se podle Komise zatím jeví jako úspěšné. Nabídky výrobců zdravotnického materiálu, včetně respirátorů FFP3, dokonce převyšují poptávky členských států zapojených do této iniciativy.

25. března Coreper schválil tři opatření: investiční balíček v hodnotě 37 miliard eur, rozšíření Fondu solidarity, který poskytne okamžitou likviditu státům zasaženým koronavirem, a pozastavení pravidel pro zachovávání letištních slotů (pravidla dosud nutila letecké společnosti vypravovat prázdná letadla, aby si zachovaly letištní sloty na příští sezónu).

25. března Komise zavedla harmonizované normy pro zdravotnické prostředky, jako jsou roušky, respirátory nebo dezinfekční látky.

25. března Komise vydala pokyny, které mají zajistit důsledný celounijní přístup k prověřování zahraničních investic v období krize v oblasti veřejného zdraví a související ekonomické zranitelnosti. Cílem je chránit podniky a kritická aktiva v EU, zejména v oblastech, jako je zdravotnictví, lékařský výzkum, biotechnologie a infrastruktura nezbytná pro naši bezpečnost a veřejný pořádek, aniž by byla ohrožena obecná otevřenost EU vůči zahraničním investicím.

26. března schválili poslanci téměř jednomyslně legislativní návrhy, které jako součást koordinované reakce EU pomohou v boji proti pandemii COVID-19 a jejím následkům. Součástí schválených opatření je: Investiční iniciativa pro reakci na koronavirus, rozšíření působnosti Fondu solidarity EU, pozastavení platnosti pravidla o ztrátě letištních slotů. EP hlasoval o rozšíření působnosti Fondu solidarity EU. EP společně s Komisí navrhl, aby se rozšířila působnost fondu tak, že se kromě přírodních katastrof nově bude vztahovat i na krize související s ohrožením veřejného zdraví. Parlament schválil investiční iniciativu pro reakci na koronavirus.² Evropský parlament schválil pravidla o ztrátě letištních slotů.³

² Díky této iniciativě je EU schopna z fondů EU urychleně vyčlenit 37 miliard eur na podporu občanů, zemí a regionů, které jsou pandemií koronaviru zasaženy nejvíce. Finance poskytnuté Evropskou unií mají státy použít na podporu systémů zdravotnické péče, malých a velkých podniků, pracovních trhů a dalších odvětví ekonomiky, které jsou pandemií postiženy.

³ Kvůli tomuto pravidlu letecké společnosti létají i s prázdnými letadly, aby nepřišly o sloty na příští rok. Došlo tedy k návrhu, aby toto pravidlo bylo pozastaveno a nedocházelo k tzv. letům duchů.

26. března vyzvali předsedové vlád Komisi k přípravě akčního plánu na období po pandemii, země eurozóny se ale neshodují na ekonomických opatřeních. Komise má podle Evropské rady urychlit společné nákupy ochranných prostředků. Země se také zavazují k zajištění plynulého pohybu zboží přes hranice.

26. března vydala Komise pokyny k zajištění základní letecké nákladní dopravy. Nové pokyny doporučují provozní a organizační opatření, jež mají udržet základní dopravní toky v pohybu a která se týkají mimo jiné zdravotnického vybavení či personálu.

27. března navrhla Komise rozšířit dočasný rámec pro pravidla státní podpory, aby členské státy mohly finančně podporovat firmy, které se zabývají vývojem vakcíny nebo výrobou zdravotnických pomůcek.

27. března předložila Komise opravný rozpočet pro rok 2020. Navrhuje uvolnění 75 milionů eur pro členské státy, které kvůli pandemii repatriují své občany. Dále chce navýšit rozpočet pro zásoby zdravotnického vybavení v rámci systému rescEU z 50 miliard na 80 miliard eur. Další 3,6 miliardy eur chce investovat do Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí.

27. března navrhla Komise uvolnit z rozpočtu EU 75 milionů eur určených pro členské státy EU, které repatriují své občany z celého světa, a pro navýšení financí na nákup zdravotnických zásob systému rescEU.

28. března Komise informovala o návrzích změn v koncipování víceletého finančního rámce, které umožní řešit dopady koronaviru.

30. března vydala Komise pokyny k uplatňování dočasného omezení cest do EU, které nejsou nezbytně nutné. Společně s pokyny k zajištění volného pohybu kritických pracovníků tyto pokyny reagují na žádosti obsažené v prohlášení členů Evropské rady z 26. března 2020 o usnadnění tranzitních režimů pro repatriované občany a snaží se řešit praktické obavy občanů a podniků ohledně opatření, jež byla přijata k omezení šíření koronaviru.

30. března Rada EU formálně potvrzuje návrh na uvolnění 37 miliard eur z politiky soudržnosti na řešení koronavirové krize a návrh na pozastavení pravidel týkajících se letištních slotů. Rada přijala dva legislativní akty (Nařízení o investiční iniciativě pro reakci na koronavirus, Nařízení, kterým se rozšiřuje oblast působ-

nosti Fondu solidarity EU), na jejichž základě budou z rozpočtu EU urychleně uvolněny finanční prostředky na řešení krize způsobené onemocněním COVID-19. Prvním z aktů se mění pravidla strukturálních a investičních fondů, druhým se pak rozšiřuje působnost Fondu solidarity EU.

30. března vydala Komise nové rady, které mají zajistit, aby se mobilní pracovníci v EU, zejména ti, kteří vykonávají klíčové profese v boji proti pandemii koronaviru, mohli dostat na své pracoviště. Týká se to mimo jiné osob pracujících v odvětví zdravotní péče, v potravinářství a v dalších základních službách, jako je péče o děti či péče o seniory, a kritických pracovníků veřejných služeb.

30. března zveřejnila Komise pokyny, které mají v souvislosti s koronavirovou nákazou pomoci výrobcům zvýšit produkci nezbytného zdravotnického vybavení a materiálu ve třech oblastech: výroba roušek a jiných osobních ochranných prostředků, roztoků či gelů na dezinfekci rukou, a produktů zhotovených na 3D tiskárně.

1. dubna vědci ze Společného výzkumného střediska EU (JRC) zveřejnili kontrolní materiál, který laboratorím napříč EU pomůže odhalit nespolehlivé testovací sady. JRC vytvořilo materiál poté, co si řada členských států stěžovala na nekvalitní testovací sady dovezené z Číny.

2. dubna Komise navrhla podpořit tzv. kurzarbeit. Představuje dočasný nástroj SURE, skrze který podpoří udržení pracovních míst v EU. Podpora bude mít formou zvýhodněných půjček poskytnutých členskými státními v celkové výši až 100 miliard eur.

2. dubna Komise navrhla rozšíření již schváleného investičního balíčku a představuje „investiční iniciativu pro reakci na koronavirus plus“. Členské země díky ní budou mít možnost dát veškeré nevyužité finance ze strukturálních fondů na boj s koronavirem a řešení jeho negativních dopadů. V letošním a příštím účetním roce budou mít navíc členské státy možnost využít 100% spolufinancování z rozpočtu EU. Usnadní se také převod financí z jednoho dotačního programu do jiného.

2. dubna Součástí investiční iniciativy je změna pravidel Fondu evropské pomoci nejméně osobám (FEAD). Finance z fondu bude možné využít na nákup ochranných prostředků, potravin a materiální pomoci pro nejméně částí společnosti.

2. dubna Komise vytvořila nástroj, kterým chce přímo podpořit zdravotnictví ve členských státech. Celkem 3 miliardy eur (2,7 miliardy eur v rámci nástroje pro mimořádnou podporu a 300 milionů eur v rámci mechanismus rescEU) chce použít na zajištění a distribuci roušek, respirátorů a dalších zdravotnických potřeb. Peníze může využít také na finanční podporu a koordinaci v případě naléhavých případů, nebo na výstavbu mobilních nemocnic.

3. dubna Komise dočasně zrušila cla a DPH při dovozu zdravotnických prostředků a osobních ochranných prostředků ze třetích zemí.

3. dubna Komise chtěla členským státům usnadnit vzájemnou přeshraniční pomoc. Vydala doporučení, jehož cílem je například ulevit přetíženým nemocnicím v některých oblastech.

3. dubna rozšířila Komise dočasný rámec přijatý 19. března. Členské státy díky tomu mohou více podporovat podniky zasažené koronavirem a urychlit výzkum, testování a výrobu potřebných produktů pro boj proti COVID-19.

6. dubna Komise uvolnila jednu miliardu eur z Evropského fondu pro strategické investice. Evropský investiční fond díky tomu bude moci motivovat banky k poskytnutí půjček malým a středním firmám, které se potýkají s dopadem koronavirové krize.

6. dubna Italský a francouzský eurokomisař představili návrh na vytvoření nového společného fondu, který by pomohl evropské ekonomice zotavit se z následků koronavirové krize. Směřovat by do něj mohly například peníze získané vydáváním společných dlouhodobých dluhopisů.

8. dubna Komise poskytla partnerským zemím mimo EU více než 15,6 miliard eur na boj s koronavirem. Peníze pocházejí z rozpočtu EU určeného na vnější pomoc.

8. dubna navrhla Komise prodloužit omezení vstupu na území EU příslušníkům třetích zemí.

8. dubna doporučila Komise členským státům, jak postupovat, aby zajistily svým občanům dostatek léků.

14. dubna Rada přijala písemným postupem dva návrhy, kterými se mění rozpočet EU na rok 2020 s cílem uvolnit finanční prostředky v reakci na krizi COVID-19.

Závazky se zvýšily celkově o 3,57 miliardy eur a činí 172,2 miliardy eur. Platby byly navýšeny o 1,6 miliardy eur a dosáhly celkové výše 155,2 miliardy eur.

15. dubna předložila Komise plán k postupnému zrušení opatření, která členské státy zavedly ve snaze omezit šíření onemocnění COVID-19. Státy by podle ní měly uvolňovat opatření pouze, pokud se podařilo situaci stabilizovat. Měly by mimo jiné zohlednit, zda mají jejich systému zdravotní péče dostatečné kapacity a zda jsou schopné efektivně testovat populaci.

15. dubna Komise zveřejnila pokyny, na základě kterých mají členské státy posílit své testovací kapacity.

15. dubna Komise schválila český režim podpory ve výši až 1 miliardy Kč (přibližně 37 milionů eur), jehož cílem je podpořit investice malých a středních podniků do výroby produktů pro boj s koronavirem.⁴

16. dubna vydala Unie praktické pokyny, jak efektivně a bezpečně využívat aplikace pro boj s koronavirem s ohledem na sdílení osobních dat.

17. dubna přivítal Evropský parlament v nelegislativním usnesení, které plénum přijalo poměrem hlasů 395 (pro): 171 (proti): 128 (se zdrželo hlasování), fiskální opatření a kroky na podporu likvidity na úrovni EU. Zároveň však zdůraznil, že Unie potřebuje rozsáhlý balíček opatření zaměřený na obnovu a rekonstrukci evropské ekonomiky.⁵ Poslanci rozhodli o iniciativě, která zahrnuje distribuci zdravotnického vybavení a koordinaci plynulých dodávek přes státní hranice – prioritně do nejpostiženějších regionů Evropy. Konkrétně mohou peníze pomoci při výstavbě polních nemocnic nebo zaplatí transporty pacientů do nemocnic s volnou kapacitou.⁶ Poslanci ve zkráceném legislativním jednání, prostřednictvím tzv. postupu pro naléhavé případy, schválili trojici nařízení, které jako součást Investiční iniciativy v reakci na koronavirus Plus (CRII+)

4 Uvedený režim byl schválen podle dočasného rámce státní podpory, který Komise přijala dne 19. března 2020, ve znění z 3. 4. 2020. ČR v rámci dočasného rámce oznámilo Komisi režim podpory investic do výroby produktů pro boj s koronavirem. Počáteční rozpočet režimu bude činit 300 milionů Kč (přibližně 11 milionů eur). Tento rozpočet může být následně navýšen až na 1 miliardu Kč (přibližně 37 milionů eur).

5 Tento ozdravný balíček by měl být financován z navýšeného dlouhodobého rozpočtu EU – tzv. Víceletého finančního rámce (VFR), uvádí usnesení. Dalšími zdroji financování by měly být existující fondy a finanční nástroje EU, ale i nové dluhopisy na obnovu ekonomiky, zaručené rozpočtem EU.

6 Dále finance poslouží k nákupu zdravotnických potřeb – respirátorů, ochranných pomůcek a roušek. Kromě pokrytí akutních výdajů peníze poslouží také k vývoji efektivního testování v jednotlivých zemích a podpoří lékařský výzkum. Částku převyšující 3 miliardy eur poskládaly všechny dostupné prostředky, které ještě zbyly v rozpočtu na letošní rok – 2,7 miliard eur půjde do nástroje EU pro mimořádnou podporu a 380 milionů eur půjde do systému rescEU.

předložila 2. dubna Komise. Součástí schváleného balíčku jsou opatření zaměřená na maximální flexibilitu při využívání strukturálních a investičních fondů EU, zajištění pokračování potravinové a materiální pomoci i během pandemie a zmírnění dopadů krize na sektor rybolovu a akvakultury. EP schválil 3 miliardovou finanční injekci pro systémy zdravotní péče v EU. Prostředky poputují na pomoc lékařům a sestřím, ale také na nákup testovacích souprav.⁷

17. dubna Komise přivítala hlasování Evropského parlamentu, které má umožnit rychle realizovat několik jejích návrhů, jejichž účelem je boj s koronavirovou krizí. Hlasování umožní bezprecedentní přesměrování prostředků z fondů politiky soudržnosti na řešení důsledků krize v oblasti veřejného zdraví (Investiční iniciativa pro reakci na koronavirus Plus – CRII+), poskytnutí dalších prostředků EU ve výši 3,08 miliardy eur na zdravotní péči (nástroj pro mimořádnou podporu) a nouzovou zdravotnickou kapacitu mechanismu rescEU, další financování Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí a řadu dalších podpůrných opatření. Souhlas Parlamentu následuje po rychlém schválení většiny těchto iniciativ členskými státy EU v Radě. Iniciativa CRII+ a odklad uplatňování nařízení o zdravotnických prostředcích ještě na schválení Radou čekají.

20. dubna Komise ve spolupráci s několika partnery spustila evropskou datovou platformu COVID-19, která umožní rychle shromažďovat a sdílet dostupné vědecké informace. Platforma je součástí akčního plánu ERAvsCorona a její zprovoznění je dalším důležitým okamžikem ve snahách EU o podporu evropských a světových vědců v boji proti pandemii COVID-19.

22. dubna Komise přijala návrh balíku makrofinanční pomoci ve výši 3 miliard eur pro 10 partnerských zemí, aby jim pomohla omezit hospodářský dopad pandemie. Prostředky mají být rozděleny následovně: Albánie (180 milionů eur), Bosna a Hercegovina (250 milionů eur), Gruzie (150 milionů eur), Jordánsko (200 milionů eur), Kosovo (100 milionů eur), Moldav-

sko (100 milionů eur), Černá Hora (60 milionů eur), Severní republika Makedonie (160 milionů eur), Tuniská republika (600 milionů eur) a Ukrajina (1,2 miliardy eur).

22. dubna Rada přijala druhý legislativní akt, kterým se mění pravidla pro využívání strukturálních fondů EU, na nichž je založena unijní politika soudržnosti. Tyto změny umožňují členským státům přeorientovat zdroje na operace související s krizí. Akt označovaný jako „Investiční iniciativa pro reakci na koronavirus Plus“ byl přijat písemným postupem ani ne tři týdny poté, co Evropská komise příslušný návrh předložila. Evropský parlament vyslovil souhlas 17. dubna.

22. dubna Rada EU schválila změnu pravidel Fondu evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD). Finance z fondu bude možné využít na nákup ochranných prostředků, potravin a materiální pomoci pro nejchudší části společnosti.

23. dubna Předsedové vlád zemí EU potvrdili finanční balíček v objemu 540 miliard eur, který má pomoci členským státům zvládnout koronavirovou krizi. Balíček se opírá o tři pilíře – půjčky z Evropského stabilizačního mechanismu, nástroj SURE na podporu kurzarbeitu a půjčky z Evropské centrální banky. Země se dále shodují na nutnosti koordinace a pověřují Evropskou komisi vytvořením fondu obnovy, který bude provázán s víceletým finančním rámcem pro období 2021–2027.

23. dubna Předseda EP David Sassoli vyzval k masivnímu víceletému finančnímu rámci, který bude financován ze společných evropských dluhopisů. Zdůrazňuje také, že rozpočet EU potřebuje nové vlastní zdroje, jako je digitální daň nebo daň z nerecyklovatelných plastů.

23. dubna EP a Rada přijaly návrh odložit o jeden rok datum použitelnosti nařízení o zdravotnických prostředcích. To umožní všem klíčovým aktérům – členským státům, zdravotnickým institucím a hospodářským subjektům – věnovat se přednostně boji proti pokračující pandemii koronaviru a vhodně načasovat rušení opatření omezujících volný pohyb osob při návratu členských států do normality.

24. dubna Evropské podniky se postupně vrací do provozu. Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci proto poskytla členským zemím doporučení, jak chránit zdraví pracovníků.

⁷ Finance z rozpočtu EU by měly přímo podpořit systémy zdravotní péče v členských státech EU v jejich boji proti pandemii COVID-19. Nejnovější finanční injekce by měla Unii ulehčit nákup urgentně potřebného zdravotnického vybavení včetně masek, respirátorů či dýchacích přístrojů a financovat přepravu tohoto vybavení a pacientů v přeshraničních regionech. Prostředky v celkovém objemu 3,08 miliard eur budou do členských států z rozpočtu EU přesměrovány prostřednictvím nástroje pro mimořádnou podporu (2,7 mld. eur) a rezervy rescEU (380 mil. eur). Součástí balíčku jsou také dodatečné prostředky na financování repatričních letů (45 mil. eur) prostřednictvím mechanismu EU v oblasti civilní ochrany, další zdroje pro Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (3,6 mil. eur), ale také peníze na pomoc Řecku z důvodu zvýšených migračních tlaků (350 mil. eur) a na podporu zemětřesením zasažené Albánie (100 mil. eur).

24. dubna EU se spojila s globálními partnery a 4. května 2020 odstartují dárcovskou iniciativu – globální reakci na koronavirus.

25. dubna Čína se údajně snažila ovlivnit zvláštní zprávu Evropské služby pro vnější činnost. Zpráva má kritizovat Peking za šíření dezinformací o epidemii COVID-19.

27. dubna Ministři zemí EU řešili letní turistickou sezónu a koordinaci při otevírání hranic.

27. dubna Kulturní výbor Evropského parlamentu vyzývá k podpoře kultury a kreativního průmyslu.

27. dubna Europoslanci z hospodářského a měnového výboru diskutují s evropskými komisaři zodpovědnými za ekonomické záležitosti o finanční pomoci, která má zajistit obnovu evropské ekonomiky.

28. dubna přijala Komise balíček opatření v oblasti bankovníctví, který má usnadnit poskytování bankovních úvěrů domácnostem a podnikům v celé Evropské unii. Cílem tohoto balíčku je zajistit, aby banky mohly i nadále půjčovat peníze na podporu ekonomiky a pomohly zmírnit závažný hospodářský dopad koronaviru. Obsahuje interpretační sdělení o účetním a obezřetnostním rámci EU, jakož i cílené okamžité změny bankovních pravidel EU.

28. dubna Podle předsedkyně Komise von der Leyen se má plán ekonomické obnovy Evropy opírat o Zelenou dohodu pro Evropu (European Green Deal). Reaguje tak na výzvu 17 členských zemí a skupiny europoslanců.

28. dubna zveřejnila Komise pokyny, aby se zajistilo, že budou moci v EU dále probíhat klinické studie i během pandemie COVID-19. Cílem je zmírnit narušení klinického výzkumu v Evropě, a tím i negativní dopady pandemie, aniž by utrpěla kvalita a bezpečnost. Tato doporučení jsou důležitou součástí celkové strategie při hledání léčby a očkovací látky k ochraně před koronavirem.

29. dubna Skupina dvanácti členských zemí EU, ve které je i ČR, požádala po Komisi pozastavení práv cestujících v letecké dopravě. Komise přijala balík opatření, který má pomoci odvětví dopravy. Měl by vyřešit praktické problémy odstraněním administrativní zátěže a zvýšením flexibility. Tento balík zahrnuje opatření na podporu odvětví letectví, železniční do-

pravy, námořní dopravy, vnitrozemské plavby a silniční dopravy.

30. dubna Evropská centrální banka (ECB) byla připravena jít nad rámec dosud schválené pomoci v podobě nákupu dluhopisů ve výši 750 miliard eur. Hovořila o tom prezidentka ECB Christine Lagardeová a Rada guvernérů ECB informovala o sedmi nových dlouhodobějších refinančních operacích v rámci boje proti pandemii.

30. dubna se členové zahraničního výboru EP zabývali čínským vlivem na zprávu Evropské služby pro vnější činnost (EEAS), která pojednává o šíření dezinformací o COVID-19. Po šéfovi EEAS Josepu Borrellovi požadovali vysvětlení.

2. května Španělsko, Itálie a Chorvatsko přijaly dodávky respirátorů FFP2, které do země míří skrze systém rescEU. Zatím jim bylo doručeno 330 tisíc respirátorů.

5. května Komise uspořádala celosvětovou dárcovskou on-line konferenci, jejímž cílem je vytěžit 7,5 miliardy eur na vývoj léčby a vakcíny proti COVID-19. Vybraná částka nakonec činí 7,4 miliardy eur. Iniciativu podporuje i Visegrádská čtyřka, která přispívá částkou 3 milionů eur.

5. května Komise schválila český režim podpory pro velké exportní společnosti ve výši 5,2 miliardy eur (142 milionů korun).

6. května vydala Komise jarní hospodářskou prognózu, podle které ekonomika eurozóny v letošním roce zpomalí o rekordních 7,75 % a v roce 2021 pak poroste o 6,25 %. Hospodářství celé EU by pak mělo v letošním roce ztratit 7,5 % a v roce 2021 naopak přibližně o 6 % růst. Odhady letošního růstu pro EU a eurozónu byly ve srovnání s podzimní hospodářskou prognózou 2019 revidovány a sníženy o 9 procentních bodů.

7. května Komise schválila další český režim státní podpory. Tentokrát se jedná o program v hodnotě 200 milionů korun (7,3 milionu eur), který má podpořit výzkum a vývoj související s pandemií.

8. května Komise zřídila humanitární letecký most EU, který má v rámci reakce na koronavirus sloužit k přepravě humanitárních pracovníků a nouzových dodávek do některých nejzranitelnějších oblastí na světě.

8. května Komise vyzvala členské státy Schengenu a země přidružené k Schengenské úmluvě, aby prodloužily dočasné omezení jiných než nezbytně nutných cest do EU o dalších 30 dnů – do 15. června.

8. května Země eurozóny se shodly na pravidlech mimořádné podpory. Její součástí je i čerpání půjček z Evropského stabilizačního mechanismu (ESM), které budou moci státy využít na podporu zdravotnictví. Úvěry by měly být zemím eurozóny k dispozici již 15. května.

8. května Komise dala k dispozici prvních 1,5 milionu masek z 10 milionů zakoupených na podporu zdravotnických pracovníků v EU.

8. května Komise navrhla prodloužit dočasné omezení pohybu přes vnější hranice EU do 15. června.

8. května Zástupci členských států schválili čtyři opatření, která mají pomoci dopravnímu sektoru čelit následkům koronavirové pandemie. Týkají se zejména odstraňování administrativní zátěže. Rada nyní může vyjednávat o opatřeních s Evropským parlamentem.

12. května Komise oznámila, že v rámci zrychlené výzvy k podávání návrhů, kterou v březnu vypsalo partnerství veřejného a soukromého sektoru nazvané iniciativa pro inovativní léčiva (IMI), bylo vybráno osm rozsáhlých výzkumných projektů zaměřených na vývoj léčebných a diagnostických prostředků pro boj s koronavirem.⁸

13. května předložila Komise balík týkající se cestovního ruchu a dopravy na období od roku 2020. Zahrnuje tři soubory pokynů a doporučení, jak zemím EU pomoci při postupném rušení cestovních omezení, umožnit opětovné otevření podniků a zajistit, aby po měsících omezení volného pohybu osob mohli Evropané při zachování nezbytných preventivních zdravotních opatření prožít bezpečné a klidné léto.

15. května Komise schválila český program záruk COVID III.

15. května europoslanci požádali, aby EU investovala do obnovy ekonomik dva biliony eur (55 bilionů korun).

18. května Angela Merkelová a Emmanuel Macron navrhli evropský záchranný program v hodnotě 500 miliard eur (13,8 bilionu korun). EU by se podle něj mohla společně zadlužit na finančních trzích.

19. května Andrej Babiš se vyjádřil, že nesouhlasí s návrhem, že by se EU měla společně zadlužovat.

19. května Komise vyčlenila z programu pro výzkum a inovace Horizon 2020 dalších 122 milionů eur na naléhavě potřebný výzkum koronaviru. Nová výzva k vyjádření zájmu přispívá k naplnění závazku Komise poskytnout 1,4 miliardy eur na globální reakci na koronavirus. Tuto iniciativu zahájila předsedkyně Komise Ursula von der Leyen 4. května 2020.

19. května Rada EU přijala nástroj SURE na podporu kurzarbeitu v členských státech.

20. května předložila Komise členským státům doporučení vydaná v rámci evropského semestru. Jedním z klíčových témat je úroveň zdravotnictví. ČR je na tom podle Komise dobře, tuzemské zdravotnictví ale může narazit na nedostatek pracovníků.

20. května přijala Rada rozhodnutí, na jehož základě bude deseti partnerským zemím v procesu rozšíření a v rámci politiky sousedství poskytnuta makrofinanční pomoc ve výši až 3 miliard eur s cílem pomoci jim vyrovnat se s ekonomickými důsledky pandemie COVID-19.

23. května Rakousko, Nizozemsko, Švédsko a Dánsko představily vlastní návrh záchranného programu pro Evropu. Odmítají společný evropský dluh a rozdělování pomoci ve formě dotací.

27. května zveřejnila Komise plán obnovy, který má členským státům poskytnout celkem 750 miliard eur (zhruba 20 bilionů korun). Komise navrhla vytvoření nového nástroje na podporu oživení „Next Generation EU“, který má být zakotven v dlouhodobém rozpočtu EU. Komise rovněž zveřejnila svůj upravený pracovní program na rok 2020, který upřednostní kroky nutné k urychlení oživení a vybudování odolnosti Evropy.⁹

28. května představila předsedkyně Komise na půdě EP detaily k plánu obnovy. ČR by z něj mohla získat až 20 miliard eur, z čehož by 8,6 miliardy eur mohlo být

⁸ Aby bylo možné financovat více návrhů, zvýšila Komise svůj příspěvek na 72 milionů eur (místo původně plánovaných 45 milionů), které půjdou z programu EU pro výzkum a inovace Horizon 2020. Další 45 milionů eur poskytne farmaceutický průmysl, přidružení partnerů IMI a další organizace zapojené do projektů. Celková investice tak dosáhne 117 milionů eur.

⁹ Peníze si chce Komise půjčit na finančních trzích jménem celé EU a rozdělit je mezi členské země ve formě dotací i úvěrů. Plán je součástí návrhu nového víceletého finančního rámce.

rozděleno ve formě dotací a zbytek v podobě půjček. Český premiér Andrej Babiš návrh odmítl.

28. května Komise navrhla spustit program EU pro zdraví, jehož cílem je posílit evropské zdravotnictví. Program by měl disponovat částkou 9,4 miliardy eur (253 miliard korun).

8. června Komise oznámila, že v rámci pilotního nástroje „Accelerator“ Evropské rady pro inovace (ERI) věnovala téměř 166 milionů eur 36 podnikům připraveným bojovat s pandemií koronaviru. Kromě toho poskytne přes 148 milionů eur dalším 36 podnikům, které chtějí přispět k plánu na podporu oživení Evropy, čímž celkovou investicí z programu Horizon 2020 – programu EU pro výzkum a inovace – v této fázi zvýší na 314 milionů eur.

11. června Komise doporučila částečné a postupné zrušení cestovních omezení do EU po 30. červnu 2020, a to na základě společného koordinovaného přístupu.¹⁰

15. června V návaznosti na první diskusi mezi ministry EU komisař pro obchod Phil Hogan představil skupině partnerů Světové obchodní organizace (WTO) návrhy Evropské komise týkající se mezinárodní iniciativy k usnadnění obchodu se zdravotnickými výrobky.¹¹

15. června spustila Komise internetovou platformu „Re-open EU“, jež má umožnit bezpečné obnovení cestování a cestovního ruchu v celé Evropě. Byly poskytnuty aktualizované informace o situaci na hranicích a dostupných dopravních prostředcích a službách cestovního ruchu v členských státech.

16. června představila Komise strategii EU týkající se očkovacích látek proti COVID-19: urychlení vývoje a dostupnosti bezpečných a účinných očkovacích látek v časovém horizontu 12 až 18 měsíců, ne-li dříve.

16. června Členské státy se za podpory Komise dohodly na souboru technických specifikací pro zajištění výměny informací mezi národními aplikacemi pro vy-

sledování kontaktů, které využívají decentralizovanou architekturu. Týká se to naprosté většiny trasovacích aplikací, které již v EU byly – nebo mají být – spuštěny.

17. června Komise předložila evropskou strategii pro urychlení vývoje, výroby a distribuce očkovacích látek proti COVID-19, aby pomohla chránit lidi všude na světě. Účinná a bezpečná vakcína proti viru je naším nejlepším řešením pro dosažení trvalého řešení této pandemie.

18. června Komise se v rámci reakce na krizi COVID-19 v Africe rozhodla poskytnout vládě Středoafriké republiky pomoc ve výši 54 milionů eur na konsolidaci veřejných výdajů, na něž negativně dopadly náklady na protivirová opatření. Komise rovněž 17. června 2020 oznámila balíček ve výši 60 milionů eur, který má pomoci řešit zdravotní a socioekonomický dopad pandemie COVID-19 a podpořit mandát mezivládního orgánu pro rozvoj, který koordinuje reakci na pandemii v oblasti Afrického rohu.

24. června se Rada dohodla na odkladu některých daňových pravidel. Přijala změnu směrnice o správní spolupráci v oblasti daní, která členským státům umožňuje odložit až o šest měsíců lhůty k podávání a výměně následujících informací: automatická výměna informací o finančních účtech, jejichž příjemci jsou daňoví rezidenti jiného členského státu, a uspořádání představující přeshraniční daňové plánování.

24. června přijala Rada nařízení, které členským státům umožňuje jako výjimečné opatření vyplatit až 7 000 eur zemědělcům a až 50 000 eur malým a středním podnikům z oblasti zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů (s výjimkou produktů rybolovu) nebo bavlny.¹²

29. června Komise přijala třetí změnu, jež rozšiřuje působnost dočasného rámce státní podpory, přijatého 19. března 2020, který členským státům umožní dále podpořit mikropodniky, malé podniky a startupy. Hlavním účelem dočasného rámce je poskytnout cílelou podporu jinak životaschopným firmám, které se dostaly do finančních potíží v důsledku koronavirové nákazy.

¹⁰ Komise doporučila členským státům schengenského prostoru a státům k němu přidruženým, aby do 15. června 2020 zrušily kontroly na vnitřních hranicích a prodloužily dočasné omezení cest do EU, jež nejsou nezbytné, do 30. června 2020. Rovněž vytyčila přístup k postupnému rušení tohoto omezení po tomto datu.

¹¹ Tyto návrhy reagují na probíhající mezinárodní diskusi o tom, jak usnadnit přístup k cenově dostupným farmaceutickým a zdravotnickým výrobkům a jak v době krize zabránit narušení obchodu. Mohly by tvořit součást mezinárodní dohody otevřené všem členům WTO.

¹² Cílem je využít dostupné finanční prostředky v rámci stávajících programů rozvoje venkova a poskytnout podporu zemědělcům a malým a středním podnikům, jež byli nejhůře zasaženi krizí způsobenou pandemií COVID-19, a řešit tak problémy s likviditou a peněžními toky, vyplývající z uzavření obchodů, trhů a restaurací.

6. července Komise a EIB poskytly společnosti CureVac finanční prostředky ve výši 75 milionů eur na rozvoj očkovacích látek a na rozšíření výroby. EIB a CureVac, biofarmaceutická společnost, která se v klinické fázi zabývá novou třídou transformačních léčiv, uzavřely smlouvu o půjčce ve výši 75 milionů eur na podporu probíhajícího vývoje očkovacích látek proti infekčním nemocem, včetně kandidáta na očkovací látku CVnCoV proti infekci SARS-Cov-2.

15. července Komise představila okamžitá krátkodobá opatření v oblasti veřejného zdraví na zlepšení přípravenosti EU na případný další výskyt onemocnění COVID-19. Jedná se o opatření v oblasti testování a dohledávání kontaktů, zlepšení dohledu nad veřejným zdravím a rozšíření přístupu k lékařským protipatřením. Zahrnují i opatření týkající se pohotovostních kapacit ve zdravotnictví, jiných než farmaceutických protipatření, podpory menšin a zranitelných osob a kroků ke zmírnění dopadů sezónní chřipky.

16. července Komise předložila pokyny k zajištění ochrany sezónních pracovníků v EU v souvislosti s pandemií COVID-19. Vnitrostátní orgány, inspektoráty práce a sociální partneři v nich najdou instrukce, jak zaručit práva, zdraví a bezpečnost sezónních pracovníků a jak tyto pracovníky o těchto právech náležitě informovat.

21. července Vedoucí představitelé EU se dohodli na ozdravném plánu a víceletém finančním rámci na období 2021–2027. Po čtyřech dnech vyjednávání se vedoucí představitelé EU úspěšně dohodli na plánu na podporu oživení Evropy. Více než 50 % dlouhodobého rozpočtu EU a nástroje Next Generation EU – celkem zhruba 1,8 bilionu eur – půjde na rozvoj moderních politik a podpoří postup Evropy směrem k udržitelnému a odolnému oživení. Prostředky má Komise získat pomocí půjčky.

24. července Komise přijala balíček týkající se oživení kapitálových trhů, který je součástí celkové strategie Komise pro oživení po koronaviru. Cílem těchto opatření je připravit podmínky pro to, aby kapitálové trhy mohly podpořit evropské podniky v zotavování se z krize. V balíčku jsou navrženy cílené změny pravidel kapitálových trhů, které podpoří větší investice do hospodářství, umožní rychlou rekapitalizaci společností a zvýší schopnost bank financovat hospodářské oživení.

28. července Komise podepsala s farmaceutickou společností Gilead smlouvu na dodávku léčebných

dávek přípravku Veklury, což je obchodní značka remdesiviru. Veklury byl prvním léčivým přípravkem registrovaným v EU na léčbu onemocnění COVID-19. Od začátku srpna budou mít členské státy a Spojené království díky koordinaci a podpoře Komise k dispozici šarže přípravku Veklury k naplnění okamžitých potřeb.

31. července Komise uzavřela předběžná jednání s farmaceutickou společností ohledně nákupu potenciální očkovací látky proti COVID-19. Nákup této očkovací látky by všem členským státům EU umožnila plánovaná smlouva se společností Sanofi-GSK. Předpokládá se, že jakmile se prokáže bezpečnost a účinnost očkovací látky proti COVID-19, Komise by jménem všech členských států EU využila zavedeného smluvního rámce pro nákup 300 milionů dávek. Komise nadále vede intenzivní jednání i s ostatními výrobci očkovacích látek.

11. srpna Komise rozhodla, že podpoří 23 výzkumných projektů v hodnotě 128 milionů eur v rámci svého programu pro výzkum a inovace „Horizon 2020“. Tato částka byla vyčleněna z 1,4 miliardy eur, které Komise přislíbila v rámci globální reakce na koronavirus, zahájené předsedkyní Ursulou von der Leyen v květnu 2020. Umožňuje výzkumným pracovníkům reagovat na pandemii a její důsledky posílením kapacity při průmyslové výrobě a následném využívání vhodných řešení, vývojem zdravotnických technologií a digitálních nástrojů, zdokonalením poznatků o behaviorálních a socioekonomických dopadech pandemie a sledováním velkých skupin pacientů (tzv. kohortní studie) v celé Evropě.¹³

14. srpna Komise dosáhla s farmaceutickou společností AstraZeneca první dohody ohledně nákupu potenciální očkovací látky proti COVID-19, kterou bude rovněž možné darovat zemím s nižšími nebo středními příjmy, případně přeměrovat do jiných evropských zemí. Tato dohoda představuje základ smluvního rámce pro nákup 300 milionů dávek vakcíny s možností dokoupit jménem členských států dalších 100 milionů dávek.

¹³ Tyto výzkumné akce doplňují předchozí snahy o vývoj diagnostiky, léčby a očkovacích látek a jsou výsledkem druhé mimořádné výzvy k vyjádření zájmu, kterou Komise zahájila 19. května 2020.

1.3. Ekonomické důsledky epidemie pro EU a eurozónu

Hrubý domácí produkt (HDP) eurozóny v prvním čtvrtletí 2020 klesl proti předchozím třem měsícům o 3,6%, v celé Evropské unii se pak snížil o 3,2%. Bezprecedentní mezikvartální pokles 12,1% přišel až poté. Na hospodářském zpomalení se zásadně nicméně podepsal už poslední měsíc prvního kvartálu, protože většina členských zemí právě v březnu zásadně omezila pohyb obyvatel, aby zabránila šíření nemoci COVID-19.

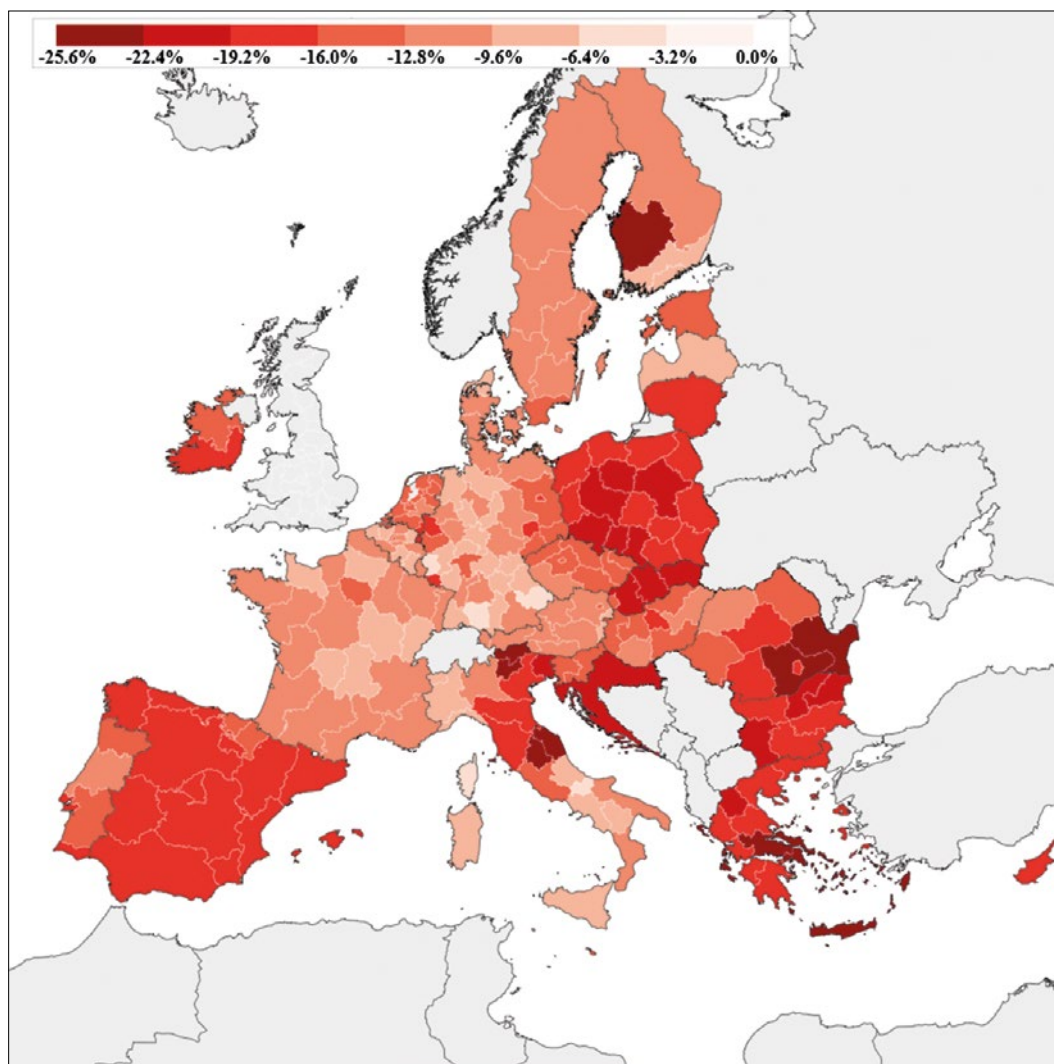
V rámci pravidelného hodnocení [zveřejnila](#) Komise 6. května 2020 [jarní hospodářskou prognózu](#), která analyzuje dopady pandemie koronaviru na evropskou i světovou ekonomiku a předkládá očekávané výsledky a prognózy pro první část roku.

Navzdory reakci EU a členských států se evropské hospodářství bude potýkat s recesí, protože mu koro-

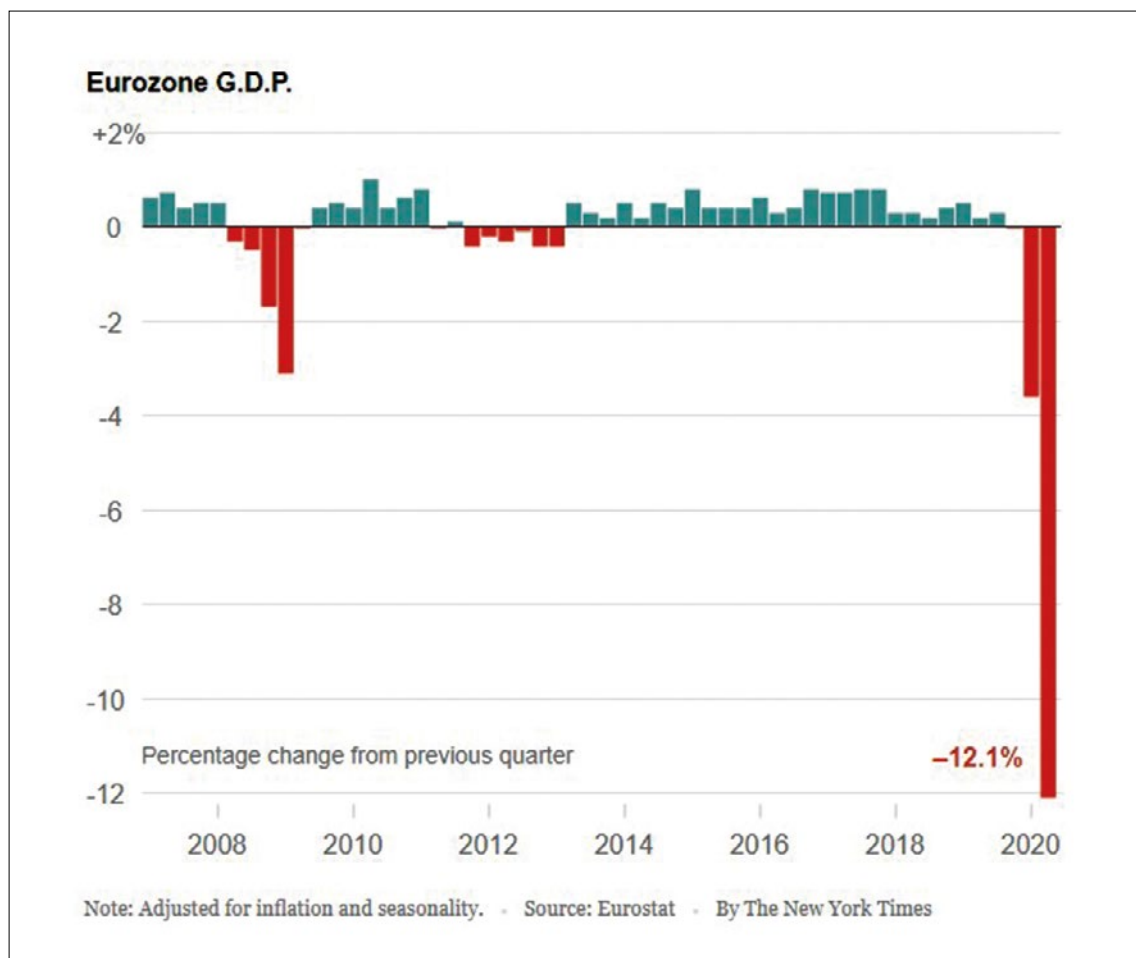
navirová pandemie zasadila citelnou ránu. Jarní hospodářská prognóza 2020 předpokládala, že hospodářství EU letos sníží svoji výkonnost o 7,5% a v roce 2021 poroste přibližně o 6%. Prognóza hospodářského růstu v EU a v eurozóně byla v porovnání s [hospodářskou prognózou z podzimu 2019](#) snížena o 9%.

Komise následně 7. 7. 2020 [předložila](#) letní [hospodářskou prognózu](#), která předpovídá, že ekonomika eurozóny v letošním roce klesne o 8,7% a v roce 2021 vzroste o 6,1%. Hospodářství celé EU by pak mělo v letošním roce zaznamenat pokles o 8,3% a v roce 2021 růst o 5,8%. Pokles v roce 2020 by proto měl být výrazně vyšší než 7,7% pro eurozónu a 7,4% pro EU jako celek odhadovaných v jarní prognóze. Růst v roce 2021 bude rovněž o něco méně silný, než se na jaře odhadovalo.

Obr. 1: Dopad HDP na regionální úrovni NUTS 2 bez dopadu politických opatření

Graf 1: Vývoj HDP v eurozóně. Zdroj: Eurostat / New York Times 2020

Z důvodu mnohem delšího období narušení ekonomické aktivity a omezení pohybu osob v druhém čtvrtletí roku 2020 se očekává, že hospodářský výkon klesne výrazněji než v prvním čtvrtletí. První údaje za květen a červen 2020 však naznačují, že nejhorší je snad již za námi. Oživení by mělo zvýšit svou dynamiku v druhé polovině roku, nicméně bude i nadále neúplné a nerovnoměrné, pokud jde o jednotlivé členské státy. Jak pokles ekonomického výkonu v roce 2020, tak síla jeho oživení v roce 2021 se budou pravděpodobně značně lišit. Rozdíly v rozsahu dopadu pandemie a síle oživení v jednotlivých členských státech jsou nyní podle prognózy stále mnohem výraznější, než se očekávalo v jarní prognóze.

Celkový výhled inflace se od jarní prognózy změnil jen nepatrně, ačkoli se podstatně změnil základní faktory ovlivňující ceny.¹⁴ Předpokládaná inflace v eurozóně, měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských

cen, by měla v roce 2020 činit 0,3% a v roce 2021 pak 1,1%. Inflace v celé EU by měla v roce 2020 dosáhnout výše 0,6% a v následujícím roce 1,3%. Rizika, která zatěžují prognózu, jsou mimořádně vysoká a převážně nepříznivá. Rozsah a doba trvání pandemie a případně i budoucí nezbytná opatření omezující pohyb osob zůstávají v podstatě stále neznámé.

Prognóza předpokládá, že omezující opatření se budou nadále uvolňovat a že „druhá vlna“ nákazy nenastane. Existuje značné riziko, že trh práce ponese následky mnohem déle, než se očekávalo, a že problémy s likviditou by u řady podniků mohly přerůst v problémy se solventností. Existují rizika ohrožující stabilitu finančních trhů a nebezpečí, že členské státy nebudou schopny v dostatečné míře koordinovat opatření na úrovni vnitrostátních politik. Nedosažení dohody o budoucích obchodních vztazích mezi Spojeným královstvím a EU by mohlo rovněž vyústit v nižší růst, a to zejména v případě Británie.

Je každopádně jasné, že pandemie bude mít velmi závažné socioekonomické následky. Evropské hos-

¹⁴ Ceny ropy a potravin sice vzrostly více, než se očekávalo, jejich účinek by však měl být vyvážen slabším ekonomickým výhledem a účinkem snižování DPH a dalších opatření přijatých v některých členských státech.

podářství zaznamenává recesi, jejíž důsledky zatím nelze zcela odhadnout. Velkou pomocí by měl být nový Víceletý finanční rámec (VFR), který bude sice přijat se zpožděním, ale na druhou stranu bude moci obsahovat opatření k ekonomickému oživení EU. Evropská rada v červenci 2020 podpořila plán vypůjčit si finanční prostředky na mezinárodních trzích a pomocí nich financovat oživení hospodářství EU.

Vládní injekce do záchrany ekonomik v součtu dosahují bilionů eur a podle IMF jde o největší ekonomický otřes od dob hospodářské krize po roce 1929 (CFR 2020), což ovlivní životy, ekonomické vyhlídky nebo zaměstnanost milionů Evropanů (Bruegel 2020). Pozitivní však je, že reakce EU byla nicméně rychlejší a plánovaný objem pomoci větší, než tomu bylo v případě minulé krize v roce 2008.

ÚROVEŇ ČLENSKÝCH STÁTŮ

2.1. Ekonomické důsledky epidemie pro členské státy

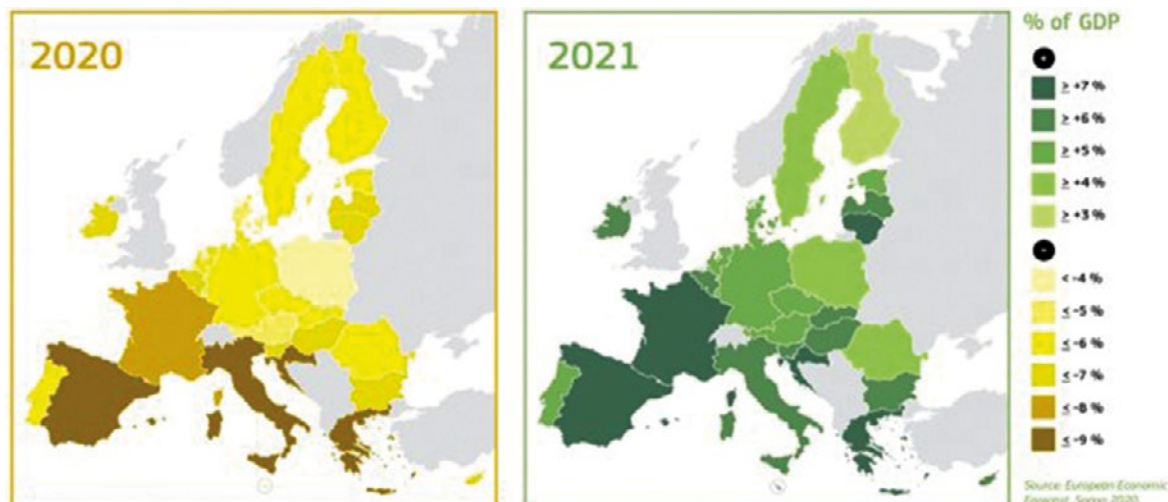
Pandemie vyvolala ekonomické problémy ve všech členských státech EU, nicméně rozsah zpomalení v roce 2020 (od -4,25% v Polsku do -9,75% v Řecku) a očekávaná míra oživení v roce 2021 se budou pravděpodobně stát od státu značně lišit. Hospodářské oživení v jednotlivých členských státech bude záviset na vývoji pandemie na vnitrostátní úrovni a také na struktuře hospodářství a schopnosti státu reagovat pomocí stabilizačních opatření. S ohledem na vzájemnou provázanost ekonomik zemí EU bude mít na dynamiku oživení v každém členském státě vliv také míra oživení v ostatních členských státech.

Itálie či Španělsko mohou v průběhu roku 2020 podle odhadů evropských institucí přijít o víc než desetinu svého hrubého domácího produktu (HDP), ČR by mohla přijít o osm procent. Ve srovnání jednotlivých

členských zemí dopadla nejhůře Francie, jejíž HDP klesl proti poslednímu loňskému čtvrtletí o 5,3 procenta. Druhá největší ekonomika EU si ale polepila proti předchozímu květnovému odhadu Eurostatu, který očekával pokles o půl procentního bodu vyšší. Podobný propad jako Francie zaznamenaly také Itálie, Španělsko a Slovensko. Ekonomika posledně jmenované země klesla jen o desetinu procentního bodu méně než ekonomika francouzská.

O něco lépe na tom bylo české hospodářství, jehož výkon mezičtvrtletně klesl o 3,3 procenta, meziročně pak o dvě procenta. To je podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) největší pokles od začátku roku 2010. Německu jako největší evropské ekonomice se podařilo udržet pokles nad celkovou úrovní EU – její HDP klesl o 2,2 procenta.

Obr. 2: Odhad ekonomického růstu/poklesu v letech 2020 a 2021.

Zdroj: Spring 2020 Economic Forecast: A deep and uneven recession, an uncertain recovery

Čtyři země hlásily i přes dopady pandemie hospodářský růst. O desetinu procenta si proti minulému kvartálu polepšila ekonomika Švédska, které přistoupilo ke koronavirovým omezením jen volně. Ekonomika rostla i v Bulharsku, Rumunsku a výrazně nejvíce pak v Irsku, kde to bylo o 1,2 procenta. Eurostat také vyčíslil, že počet zaměstnaných v prvním čtvrtletí se

v eurozóně snížil proti předchozím třem měsícům o 0,2 procenta, v celé EU pak o 0,1 procenta. Mezičtvrtletně zaměstnaných ubylo poprvé od roku 2013. Ve srovnání s prvním kvartálem loňského roku však bylo zaměstnaných lidí v eurozóně i v celé unii o 0,4 procenta více.

Tab. 1: Mimořádná rozpočtová opatření v členských zemích

Opatření zavedená v reakci na koronavirovou krizi do června 2020 (% označují podíl HDP v roce 2019).

	Rozsah okamžitých opatření*	Rozsah zpožděných plateb**	Další záruky***	Stav k datu
Belgie	1,4 %	4,8 %	21,9 %	3. 6. 2020
Dánsko	5,5 %	7,2 %	4,1 %	1. 7. 2020
Francie	4,4 %	8,7 %	14,2 %	18. 6. 2020
Německo	8,3 %	7,3 %	24,3 %	4. 8. 2020
Řecko	3,1 %	1,2 %	2,1 %	5. 6. 2020
Maďarsko	0,4 %	8,3 %	0,0 %	25. 3. 2020
Itálie	3,4 %	13,2 %	32,1 %	22. 6. 2020
Nizozemsko	3,7 %	7,9 %	3,4 %	27. 5. 2020
Portugalsko	2,5 %	11,1 %	5,5 %	4. 5. 2020
Španělsko	3,7 %	0,8 %	9,2 %	23. 6. 2020
Spojené království	8,0 %	2,3 %	15,4 %	16. 7. 2020
Spojené státy	9,1 %	2,6 %	2,6 %	27. 4. 2020

Zdroj: Bruegel 2020

*Okamžitá opatření zahrnují mimořádnou vládní pomoc, jako jsou zdravotnické výdaje, dočasná podpora zaměstnanosti, subvence malým a středním podnikům nebo různé formy odpuštěných plateb (např. daně či povinné zálohy). Výpadek těchto plateb má přímý vliv na rozpočtovou bilanci.

**Zpožděné platby se vztahují k situaci, kdy vlády neodpustí placení poplatků, ale rozvolní kalendář příjmů, které by občané a firmy v normální situaci museli za-

platit (např. odvody na sociální pojištění). Část těchto plateb stát po určité době vrátí zpět, proto mají pouze časově omezený přímý vliv na likviditu, tj. prostředky, se kterými stát disponuje.

***Mezi další záruky patří například exportní nebo bankovní garance. Zásah do těchto garancí pro vlády představuje tlak do budoucna.

2.2. Rozdíly ve zdravotnické a bezpečnostní strategii členských států

V následující části nabízíme obecný pohled na vývoj situace během první vlny pandemie za pomoci indexů z datasetu Our World in data (2020), které vypočítala Oxfordská univerzita. Porovnáváme dva arbitrárně zvolené časové body – 1. duben, kdy vrcholila horká fáze pandemie a kulminovala mimořádná opatření, a 1. září, kdy se situace prozatím zlepšila, členské státy se připravují na začátek nového školního roku a s nětím očekávají případný příchod druhé vlny. Pomocí map lze zachytit rozdíly v přístupech jednotlivých členských států. Z množství dostupných dat jsme vybrali tři klíčové ukazatele, které počítají s větším množstvím faktorů, a tak nekomplexněji zachycují intenzitu reakce jednotlivých vlád:

Přísnost vlády (Government stringency): Tento index je vypočítán na základě devíti faktorů v politice daného státu. Jsou to: zrušené vyučování ve školách, uzavírání pracovišť, rušení veřejných akcí, omezení veřejného shromažďování, omezení ve veřejné dopravě, pravidlo nevycházet z domova, omezení volného pohybu, omezení cestování do zahraničí a existence oficiálních informačních kampaní.

Zdraví a kontrola šíření (Health and containment):

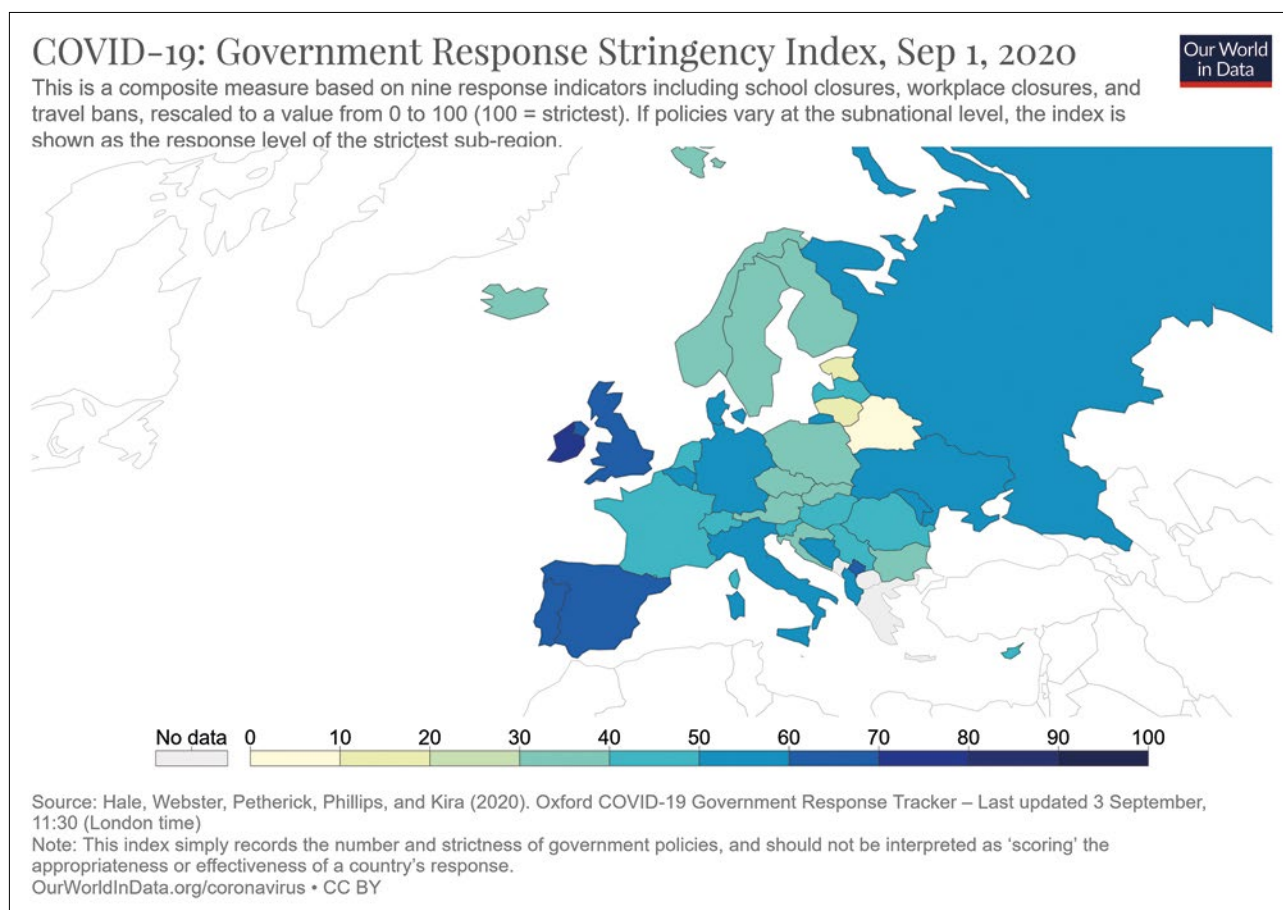
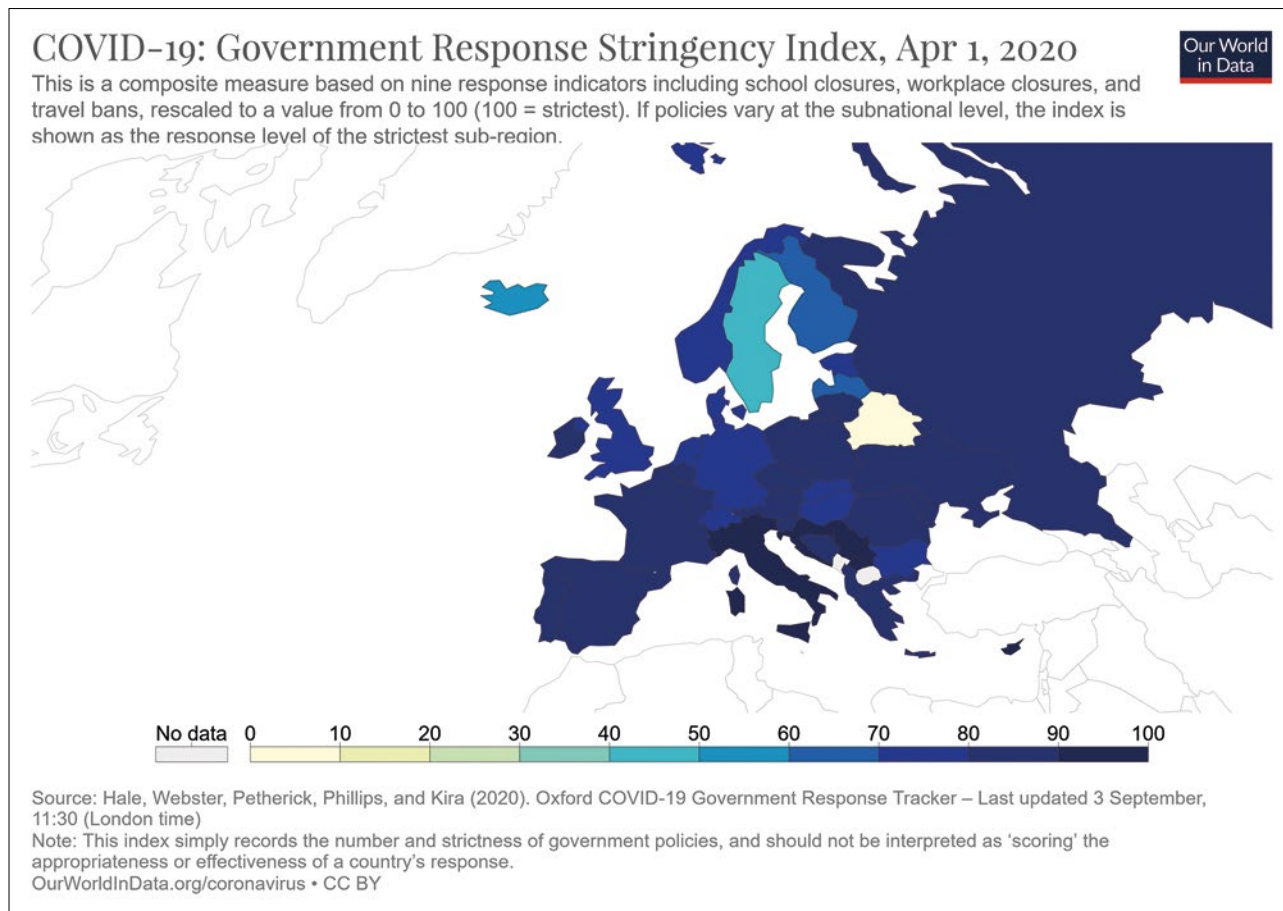
Tento index počítá se stejnými zdroji jako index Zdraví a kontrola šíření, ale přidává dva další indikátory – politiku testování a rozsah trasování kontaktů u nakažených osob.

Oba indexy dosahují hodnoty 1–100, 100 znamená nejpřísnější opatření. Pokud se pravidla odlišují mezi regiony, počítá se s tím, kde byla aplikována nejpřísnější varianta. Pozor, indexy měří pouze typ opatření, nikoli jejich přiměřenost či vhodnost.

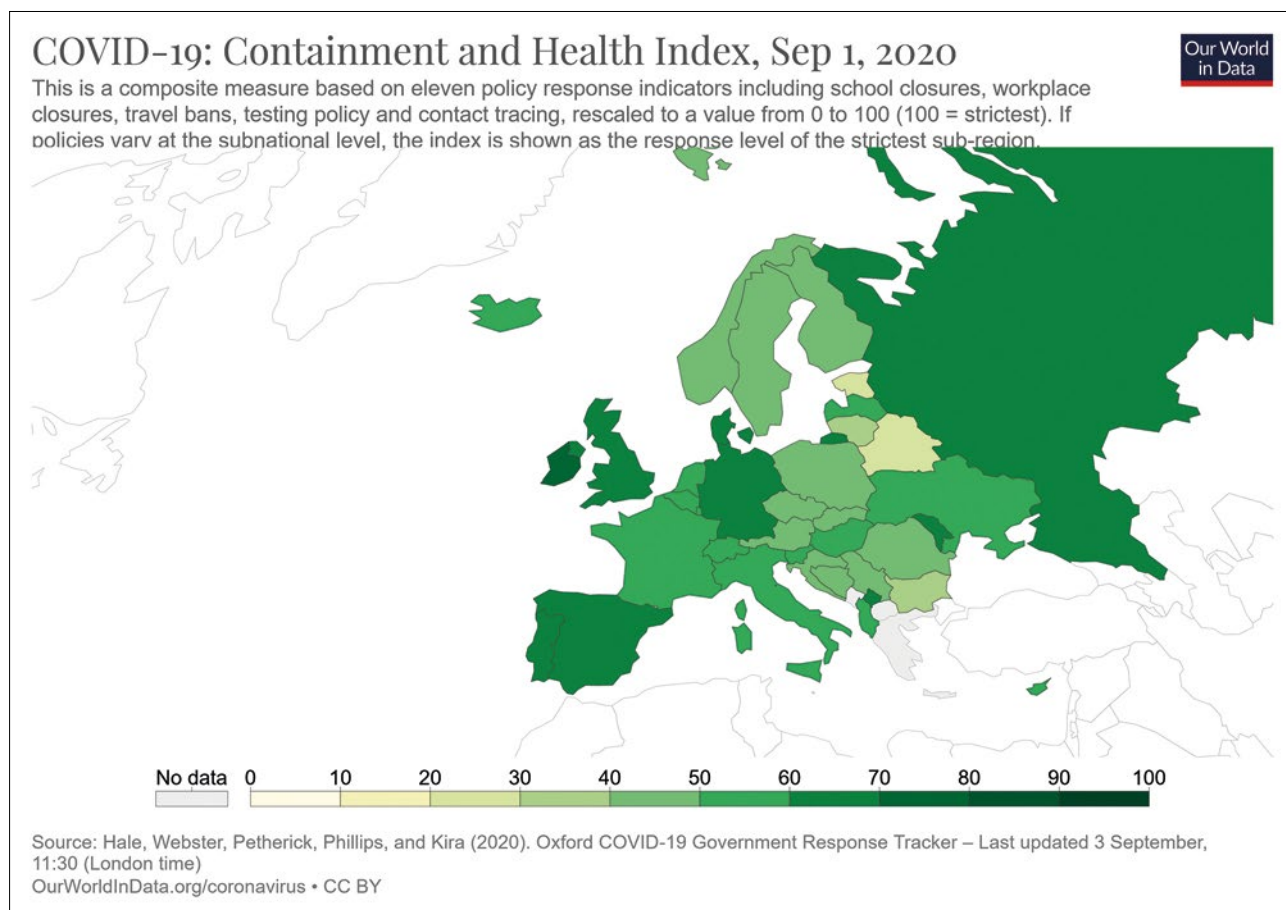
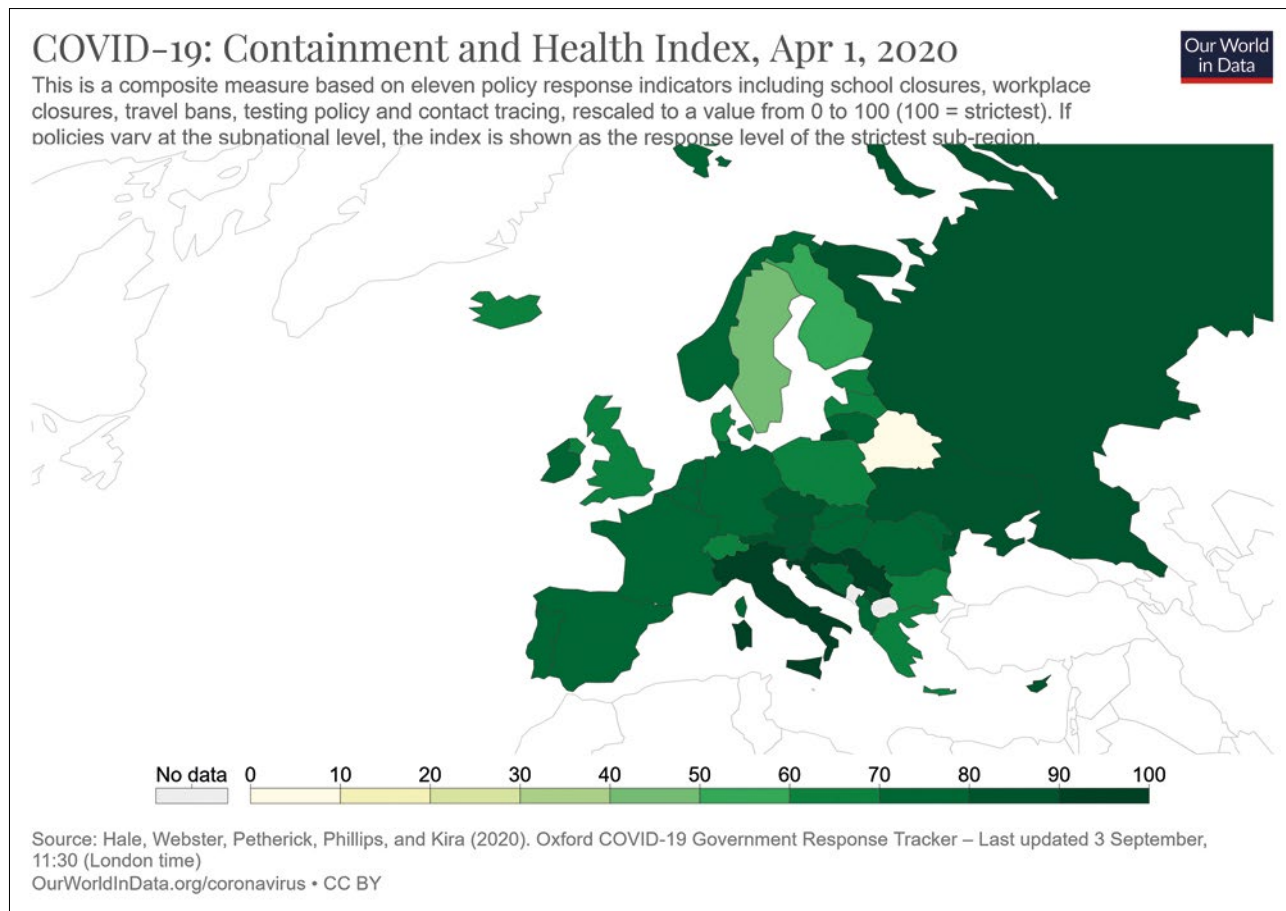
Politika testování (Testing policy) odlišuje státy podle přístupu k plošnému veřejnému testování na aktivní koronavirové onemocnění (tj. nikoli na promořenost / přítomnost protilátek u jinak zdravých jedinců). Státy se dělí na čtyři kategorie (1. žádné testování, 2. testování těch, kdo mají aktivní symptomy a zároveň splňují stanovená kritéria – např. hospitalizovaní, cestující z rizikových zemí atd. – 3. testování všech, kdo vykazují symptomy, 4. plošné univerzální testování dostupné celé veřejnosti bez ohledu na stav a podmínky).

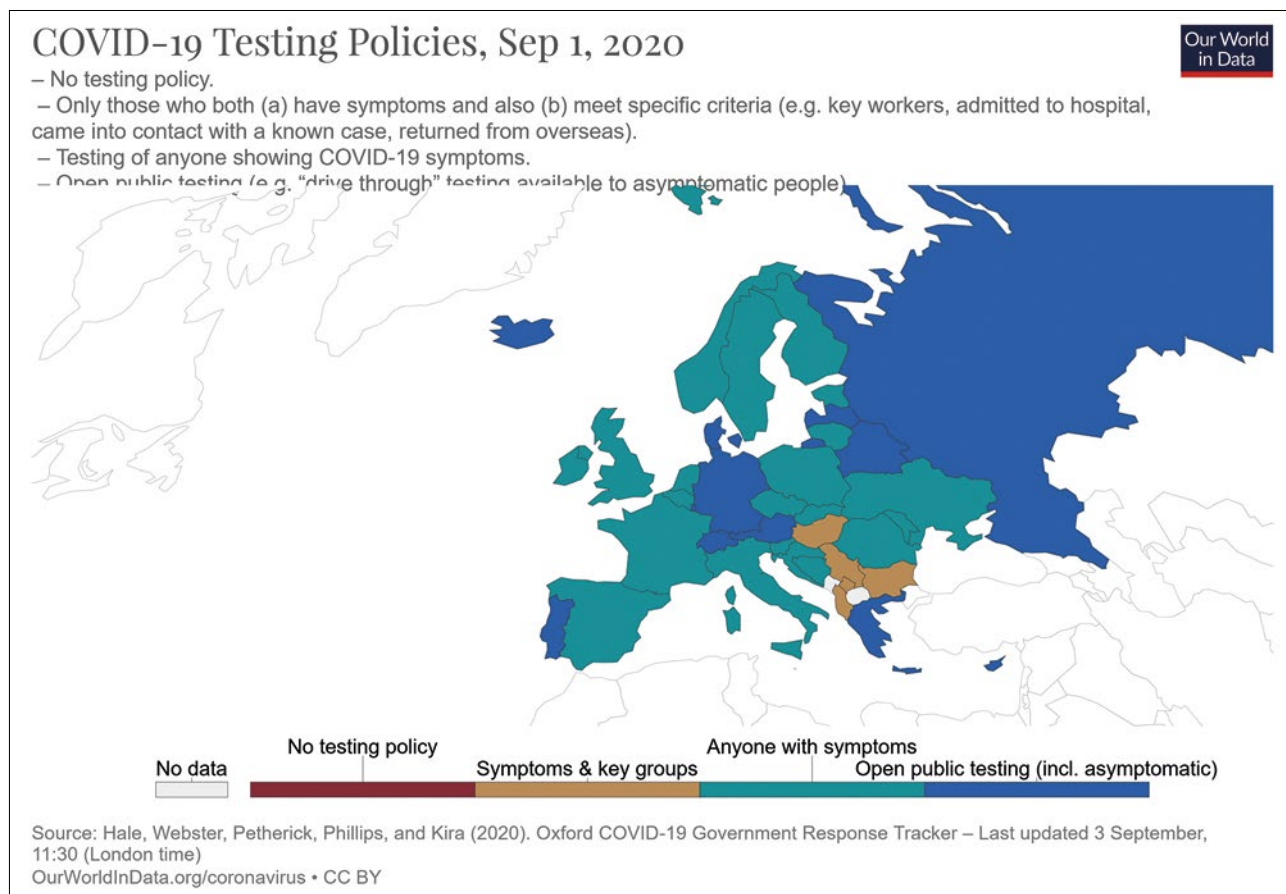
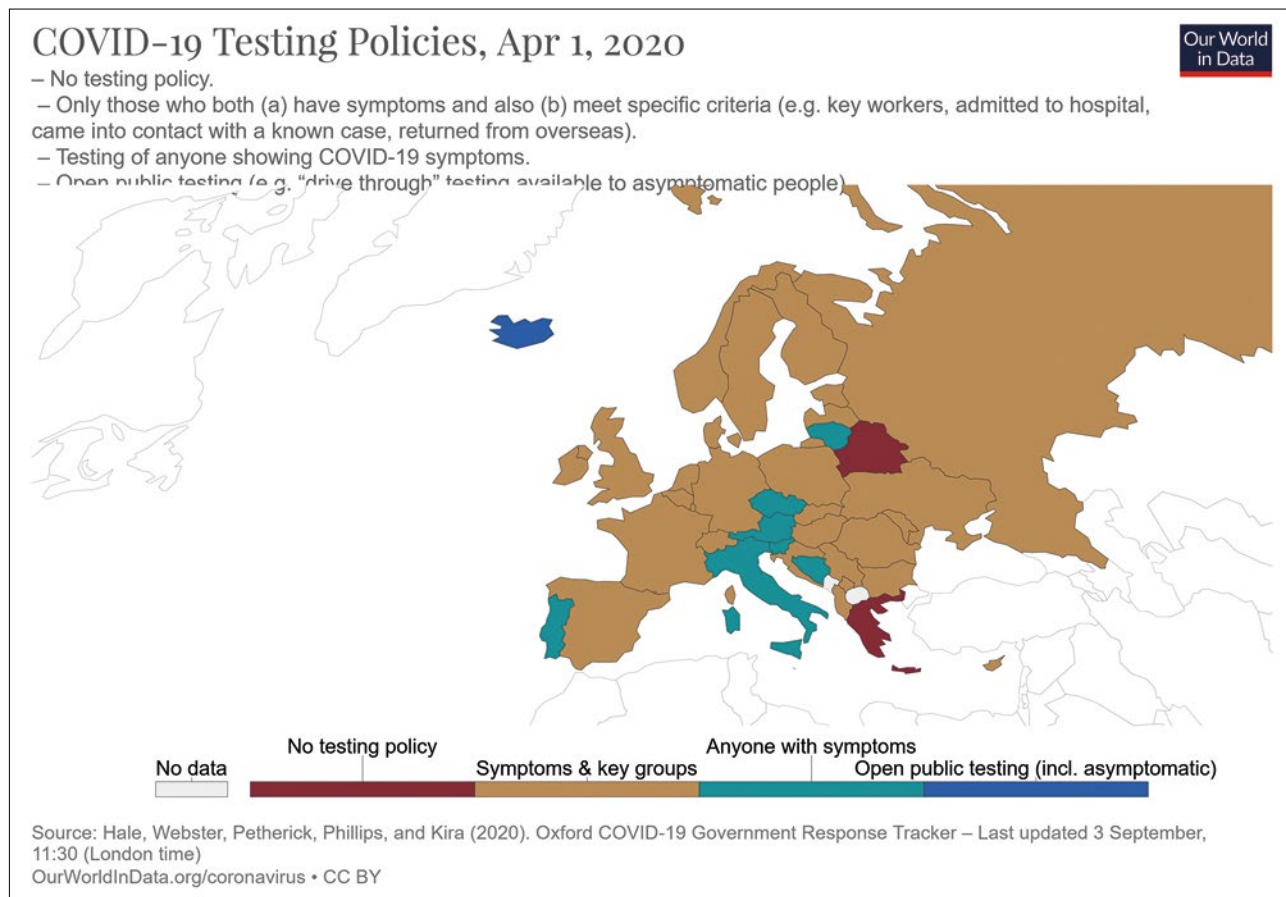
Přísnost vlády (Government stringency)

Zdraví a kontrola šíření (Health and containment)

Politika testování (Testing policy)

Zdroj map: Our world in data (2020)

Mezi evropskými státy lze identifikovat skupinu zemí, které už na počátku epidemie zvolily velmi rychlou a rozhodnou reakci (patří sem Německo nebo Rakousko). U této skupiny prozatím navzdory výkyvům dlouhodobě pozorujeme „lehčí průběh“ (tj. relativně méně nakažených). Dále tu jsou státy, kde byla opatření srovnatelně trvdá, ale zaváděná v pomalejším tempu, a kde měla epidemie mnohem náročnější průběh. Do této skupiny patří Francie, Itálie či Španělsko (viz Nature 2020).

Nejpozoruhodnější případy z hlediska zkušeností pro budoucí formulaci politiky jsou státy, které se vyznačovaly relativně pomalejším zaváděním opatření v porovnání s většinou kontinentu: Švédsko, Nizozemsko a Spojené království. Tyto země se v první fázi epidemie spoléhaly na dosažení skupinové imunity. Z hlediska metod zaváděly relativně liberálnější opatření, opírající se o celospolečenskou důvěru a dobrovolnou izolaci, ačkoli Nizozemsko a Spojené království později svá východiska přehodnotily a přidaly se k zemím se striktnější politikou (což se projevilo například celoplošným zákazem vycházení). Johan Giesecke, epidemiolog pracující pro švédskou vládu, pro The Economist (2020) k tomu uvedl:

„Švédsko se vydalo touto cestou, protože mu šlo o dlouhodobé výsledky. Úplný ‚lockdown‘ je nouzové řešení. Evropské vlády jej zaváděly zbrkle, aniž by měly plán toho, co přijde potom...“

Švédsko vsadilo na scénář, že konečný počet mrtvých bude z dlouhodobého hlediska podobný jako jinde, nicméně zásah pro ekonomiku bude menší. Výsledky z června 2020 však ukázaly, že protilátky v sobě zdaleka nemá tak velká část populace, jak švédské úřady plánovaly, a Švédové se tedy zdaleka neblíží dosažení svého prvořadého cíle – kolektivní imunity v celé populaci. Švédové proto svůj přístup začali přehodnocovat. (Conyon et al. 2020). Na data, která ukážou, který scénář nabízí výhodnější kompromis mezi ohrožením populace a zásahem do ekonomiky, si ještě budeme muset počkat.

Think-tank Chatham House (Bergsen et al. 2020) varuje, že evropské ekonomiky nesmějí ztroskotat na permanentní nejistotě mezi totálním zmrazením a dočasným oživením. Jeho tým však nedoporučuje švédský přístup, ale naopak strategii intenzivních zásahů spíše než dlouhodobých drobných změn. Je však takový scénář reálný vzhledem k tomu, že epidemie může trvat ještě dlouho?

„Politika soustředící se na rychlé potlačení a eliminaci viru nabízí mnohem lepší vyhlídky než dlouhé období, během něhož ekonomiku bude dusit nejistota průběžných opatření. Vláda v případě rychlé akce může ochránit velkou část své ekonomiky, i když si to po určitou dobu vyžádá cestovní omezení vůči zemím, které jsou v boji proti viru méně odhodlané nebo méně úspěšné.“

Tab. 2: Státy s nejvyšším počtem úmrtí na onemocnění COVID-19 na milion obyvatel k počátku září 2020

Zařazené jsou státy s vyšším podílem než 200 úmrtí na milion obyvatel. Zvýrazněné jsou členské státy EU.

	Absolutní počet potvrzených úmrtí	Denní nárůst	Populace státu v milionech obyvatel	Počet úmrtí na COVID-19 na milion obyvatel
Peru	29 068	280	31,99	908,68
Belgie	9 897	2	11,42	866,48
Spojené království	41 504	2	66,49	624,22
Španělsko	29 152	58	46,72	623,92
Chile	11 321	32	18,73	604,46
Itálie	35 491	8	60,43	587,30
Brazílie	122 596	1 215	209,47	585,27
Švédsko	5 813	0	10,18	570,84
Spojené státy	184 224	1 086	327,17	563,09
Mexiko	65 241	827	126,19	517,00
Panama	2 018	16	4,18	483,14
Francie	30 535	25	66,99	455,83
Bolívie	5 101	74	11,35	449,30
Kolumbie	20 050	388	49,65	403,84
Ekvádor	6 571	15	17,08	384,62
Irsko	1 777	0	4,85	366,13
Nizozemsko	6 230	6	17,23	361,56
Arménie	884	3	2,95	299,48
Severní Makedonie	603	0	2,08	289,49
Moldávie	1 008	13	3,55	284,27
Írán	21 672	101	81,8	264,94
Kosovo	488	0	1,85	264,46
Kanada	9 179	6	37,06	247,69
Jižní Afrika	14 263	114	57,78	246,85
Švýcarsko	2 011	5	8,52	236,13
Argentina	8 919	259	44,49	200,45

Zdroj: Statista 2020

2.3. Koronavirová krize a nebezpečí omezování svobod v České republice. Případová studie členského státu¹⁵

Vláda České republiky na rozvoj pandemie v prvním čtvrtletí roku 2020 reagovala zavedením relativně restriktivních opatření: Vyhlásila nouzový stav, který je primárně založen na omezení volného pohybu (obecně jde o zákaz chodit ven s četnými výjimkami), uzavřela školy a odložila zkoušky, omezila provoz úřadů, zakázala většinu maloobchodního prodeje atd. Smyslem této strategie bylo omezit mezilidský kontakt, a docílit tak pomalejšího nástupu epidemie, aby počet lidí vyžadujících intenzivní péči nepřesáhl kapacity českého zdravotnictví.

Opatření, která v mnoha oblastech fakticky vedla k zastavení ekonomické aktivity v zemi, vláda kompenzovala několika mimořádnými kroky (např. úvěrové programy, dočasné odpuštění povinných záloh a bonus pro živnostníky, odložení EET, uvolnění podmínek pro ošetřovné).

V následujícím textu nabízíme stručný přehled prvního dějství krize a souvislostí, ale také rizikových souvislostí, která vládní opatření vyvolala.

2.3.1. ANALÝZA VÝVOJE

Leden 2020: Jako první na možné ohrožení zareagoval trh. Lidé v průběhu ledna začali skupovat roušky, zájem o toto jindy specializované zboží se zvýšil o stovky procent a distributoři začali hlásit, že na skladěch jich není dostatek. **26. ledna** Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) upozornilo na akutní hrozbu přenosu v rámci EU. Ve stejný den proběhla tisková konference ministra zdravotnictví, ze které vyplynulo, že pražské letiště je připravené na případnou mimořádnou situaci. **28. ledna** Poslanec za ODS Bohuslav Svoboda ve Sněmovně vyzval ministra zdravotnictví, aby poslancům sdělil širší informace, zejména jak je na tom Česko se zdravotnickým materiálem a zda je celkově připraveno na boj proti koronaviru. Ministr zdravotnictví ho ale odbyl slovy, že „se vytváří trošku panika“, že stát je údajně připraven, a odmítl se tématu dále věnovat.

„Prověřoval jsem u dodavatelů roušek, že jich bude dostatek, že se připravuje další dodávka 25 tisíc

roušek, a jeden český výrobce jich má v tuto chvíli celkově milion na skladě, takže roušky skutečně budou. Možná byl jeden den výpadku, kdy byl nějaký run na lékárny v některých částech, ale jinak by s rouškami žádný zásadní problém být neměl.“ – ministr zdravotnictví Adam Vojtěch 28. ledna 2020

Únor 2020: Pokračuje masivní nakupování zdravotnického materiálu. **7. února** ECDC doporučilo členským státům EU, aby se připravily na možnou epidemii těžkého akutního respiračního syndromu a opatřily si nutné ochranné prostředky pro zdravotnický personál. Česko na tuto výzvu nedokázalo několik týdnů reagovat. Na konci února už řada nemocnic požaduje ochranné prostředky. **27. února** se poprvé schází Ústřední epidemiologická komise. Správa státních hmotných rezerv chce ve zrychleném režimu nakoupit 200 tisíc respirátorů (o deset dnů později se záměr zruší, stát začne vybavení nakupovat centrálně). Ministr zdravotnictví taktéž **27. února** na Twitteru oznamuje, že zajistil dostatek zdravotnických pomůcek pro zdravotníky (o měsíc později však přizná, že to nedokázal). **28. února** předseda vlády Andrej Babiš tvrdí, že „jsme připraveni“. Ministr zdravotnictví slibuje, že jedná s dodavatelem roušek, které budou doručeny do několika týdnů. Čína v téže době zvládá nejhorší nápor epidemie.

Březen 2020: **1. března** jsou potvrzeny první tři oficiální případy nákazy koronavirem v Česku. Vláda posílá ochranné pomůcky Číně, zatímco po nich sílí poptávka i u nás. Předseda vlády na Facebooku varuje před cestami do Itálie. **2. března** ministr Hamáček navrhuje vyhlásit nouzový stav, předseda vlády na to však nereaguje. **3. března** vláda vyhláší přechod na centrální nakupování ochranného materiálu. Do konce března následuje několik ujištění, že roušky brzy přijdou a bude jich dostatek. Ministr Vojtěch teprve v této době veřejně vyzývá komory, aby upřesnily, kolik zdravotnického materiálu potřebují. **12. března** Andrej Babiš na Facebooku ujišťuje, že se nebudou zavírat obchody (o dva dny později se však zavřou veškeré obchody kromě výjimek). **Od 9. do 16. března** vláda postupně zavádí sérii mimořádných opatření (zákaz návštěv v nemocnicích, uzavření škol, zákaz cestování do rizikových oblastí, uzavření státních hranic a konečně formální vyhlášení nouzového stavu). **16. března** je konečně zřízen krizový štáb, ovšem ne pod vedením

¹⁵ Data v případové studii převzata z publikace Pravého břehu Politika v časech koronaviru (Fiala – Dvořák – Krutílek 2020).

ministra vnitra, jak předepisují pravidla, ale náměstka ministra zdravotnictví Romana Prymulu. Následuje vyhlášení plošné karantény a zákazu přicestování do ČR pro všechny cizince. O dva dny později štáb vyhláší povinnost nosit venku ochranu obličeje (roušky).

22. března umírá v Česku první pacient nakažený koronavirem. **31. března** Romana Prymulu v čele krizového štábu střídá Jan Hamáček (Prymula přechází do Centrálního řídicího týmu COVID-19).

Duben 2020: 7. dubna Poslanecká sněmovna schvaluje prodloužení nouzového stavu do 30. dubna. Vláda hovoří o postupném uvolňování opatření po Velikonočích, které ovšem reálně probíhá chaoticky. S účinností **od 27. dubna** Pražský městský soud ruší čtyři opatření ministerstva zdravotnictví, která v souvislosti s koronavirovou pandemií omezila volný pohyb, maloobchod a služby coby nezákonná. **28. dubna** vláda ohlašuje chystané změny v zákonech, které by jí umožnily problém vyřešit a snadněji zavádět další opatření.

30. dubna Sněmovna souhlasí s návrhem KSČM a prodlužuje nouzový stav **až do 17. května**, konkrétní průběh útlumu nouzových opatření zůstává nejasný...

2.3.2. POLITICKÉ CHYBY A RIZIKA NOUZOVÉHO STAVU

Součástí strategie české vlády je několik problémů, které si zaslouží pozornost. Za prvé jsou to rozhodnutí, za která vláda nese především politickou odpovědnost. Jde zejména o nepřesně definovaná opatření, která provázely četné výjimky a poměrně široké možnosti interpretace. Chaos v době počátku nouzového stavu je do jisté míry pochopitelný – i když pro podobné případy existují protokoly, které vláda jednoduše mohla aktivovat, musíme brát ohled na nejasnost situace. Zcela jinou otázku nicméně představuje průběh karantény a chaotické rozvolňování opatření od konce dubna dále, na které se vláda mohla několik týdnů připravovat. Opatření také nakonec mohla být účinnější, kdyby byla lépe konzultována s experty, které má vláda k dispozici, kdyby o nich vláda byla ochotna diskutovat s opozicí a kdyby se při řešení krize nepokoušela tradičně řešit osobní problémy předsedy vlády.

Chaotické krizové řízení

Součástí systému krizového řízení je aktivování Ústředního krizového štábu v čele s ministrem vnitra nebo obrany. Politická propaganda ale nemohla připustit, aby krizové řízení převzal někdo jiný než

předseda vlády Andrej Babiš. Vláda tedy vyhlásila stav nouze asi s týdenním zpožděním, předseda vlády se navíc patrně snažil upozadit ministra vnitra, a tak v čele krizového štábu stanul náměstek ministra zdravotnictví Roman Prymula. Ten přitom postrádá jasnou politickou odpovědnost, která je v této době tolik potřebná. (Ministři z ANO schválili změnu statutu, kdy premiér může pověřit vedením kteréhokoli člena štábu, ministři za ČSSD se zdrželi hlasování.)

Právě v mimořádných situacích je škodlivé, když se ministři téže vlády veřejně přetlačují o pozornost kamer nebo se osočují a nemohou se shodnout na vážných tématech – například zda už vláda schválila, nebo neschválila návrh na prodloužení nouzového stavu. Jak se třeba mohlo stát, že vláda na klíčové jednání krizového štábu vůbec nepozvala ministry z koaliční ČSSD? Pokud nedokážou nalézt společnou řeč členové vlády, jaké poselství pak chtějí předat občanům?

Dostupnost zdravotnického materiálu

Vláda po občanech požadovala plošné nošení roušek – povinné opatření, jehož plnění nebyla schopna zajistit. Lidé si tedy roušky museli obstarat sami.

„Některé roušky tu jsou, ale ty jdou primárně do zdravotnických zařízení. My jsme vedli debatu, jestli čekat, až roušky přiletí. Ale když jsme viděli tu obrovskou vlnu, která se vzedmula mezi lidmi, kteří se pustili do šití roušek, tak jsme do toho šli. Ty filtrační schopnosti klasické chirurgické roušky a té, co si šijí občané, nejsou až tak rozdílné.“ – ministr vnitra Jan Hamáček 19. března 2020

Předseda vlády měl rovněž dost informací k tomu, aby situaci začal řešit dříve. BIS jej nejpozději na začátku března informovala o tom, že Čína už několik měsíců skupuje materiál, který budeme dost možná brzy potřebovat sami. Fakt, že premiér nařídil centrální nákup roušek, také zbytečně pokřivil trh: na konci února, kdy byl materiál dostatek, jej distributoři nemohli dodávat nemocnicím, ale pouze státu. Vize centrálního zásobování přitom byla vždy nereálná, trh by byl situaci zvládl lépe. Vláda také až do poloviny dubna rezignovala na to, aby se ochranné prostředky snažila odbírat od českých firem. Pokud jde o ostatní materiál, u koupených čínských rychlotestů se prokázala vysoká chybovost (podle moravskoslezských hygieniků vykazovalo problémy osm z deseti testů) a vláda fakticky znemožnila testování soukromých laboratořím.

Zneužívání nouzového stavu

Premiér Babiš se dále očividně snažil zneužít nouzový stav k osobnímu prospěchu, vyřešit tak svůj bezprecedentní střet zájmů a tyto kroky překrýt masivní propagandistickou kampaní. Během nouzového stavu se na stůl dostal například vládní dodatek k návrhu zákona o evidenci skutečných majitelů, díky němuž by svěřenské fondy nemusely dokládat, kdo je jejich finální majitel. Ministryně Benešová a Schillerová jej zařadily na program vlády pouhých pět dnů před jednáním, ačkoli taková lhůta je vyhrazena pouze pro „výjimečné a zvláště naléhavé případy“.

Návrh počítal s tím, že u obchodních společností spravovaných svěřenskými fondy znesnadní určování skutečných majitelů (za ty jsou v současnosti považovány všechny zapojené osoby, které ze společnosti mají majetkový prospěch větší než 25 %). Právník Transparency International Jan Dupák k tomu v rozhovoru pro *Info.cz* uvedl:

„Místo toho se má zjišťovat, kdo skutečně získává majetkový prospěch. Touto ‚výjimkou‘ se docílí toho, že u společností vložených do svěřenského fondu se nedá automaticky předpokládat, že jejich skutečným majitelem je kdokoliv zapojený do svěřenského fondu.“

Není snad třeba dodávat, že zrovna tato změna by významně pomohla vyřešit střet zájmů v případě svěřenských fondů AB Private trust I a AB Private trust II, kvůli němuž je Andrej Babiš momentálně vyšetřován.

Vláda Andreje Babiše také investovala nemálo času do posilování vlastního mediálního obrazu, často s pochybným pozadím. **20. března** například proběhla servilní děkovaná kampaň Číně, kterou se vláda i prezident snažili maximálně mediálně vytěžit. (Od Číny jsme přitom nedostali žádný charitativní dar, ale regulérně zakoupené zboží – dost možná totéž, které Česká republika předtím Číně darovala nebo které si tu na začátku roku nechala skoupit.) **28. března** pak Andrej Babiš na sítích poučoval amerického prezidenta Trumpa, aby se s nálezou vypořádal podobně jako Česko, tj. povinným nošením podomácku vyrobených roušek, i když očividně neměl žádný plán, co by mělo následovat. Závažným problémem v této oblasti je také podezření z nákupu falešných účtů, které se v souvislosti s marketingem ANO zdaleka neobjevuje poprvé. V průběhu března se na Twitteru objevila řada nově založených účtů, které sledují pouze hlavní vládní

představitel a útočí na opozici, případně na další známější osobnosti, které Babiše kritizují...

2.3.3. PRÁVNÍ NEDOSTATKY A OHROŽENÍ OBČANSKÝCH SVOBOD

Největším rizikem při zvládání této krize jsou však nikoli politické přešlapy, ale kroky, kterými vláda omezuje svobodu. Opatření provázející nouzový stav představují největší zásahy do občanských práv a svobod v dějinách moderní české demokracie. V souvislosti s koronavirovou krizí bylo jen za první měsíc nouzového stavu vydáno nebo novelizováno na sedm desítek právních předpisů. U řady z nich přitom není jasné, zda jsou tyto zásahy adekvátní a přiměřené.

Vládní opatření bez veškerých pochybností omezují řadu základních občanských práv a svobod: svobodu pohybu a pobytu (čl. 14 Listiny základních práv a svobod), právo podnikat (čl. 26) nebo právo shromažďovací (čl. 19). Právní expert Jan Wintr upozorňuje, že nepřímo jsou postížena i další práva, např. právo na vzdělání podle čl. 33, náboženskou svobodu podle čl. 16 a možná i právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života podle čl. 10. Nouzový stav vždy kumuluje moc v rukou vlády, o to důležitější je tedy fungování kontrolních mechanismů. Ani v rizikové situaci nesmíme rezignovat na záruky právního státu. Např. Listina základních práv a svobod u podobných rozhodnutí zaručuje jejich soudní kontrolu a případně možnost zrušení, pokud se ukáže, že nejsou v souladu s ústavním pořádkem.

Jmenujme několik nejzávažnějších problémů, které takto rozsáhlá omezení práv provázely.

Vyhlašování krizových opatření bez pravomocného rozhodnutí

Zákon vyžaduje, aby vládní rozhodnutí ani v době krize nezůstala bez kontroly. Zprávy, které měl občan možnost v průběhu nouzového stavu sledovat, byly v tomto ohledu poněkud znepokojivé. Roman Prymula např. na začátku února tvrdil, že ministerstvo zdravotnictví má při vysoké míře nebezpečí možnost udělat „v rámci legislativy prakticky cokoliv“ (sic!), jednotliví aktéři se nicméně nedokázali shodnout na tom, jaké konkrétní postupy by měli nasadit. Prymula měl například za to, že stav ohrožení budou vyhlašovat krajsí hejtmani. Nezávislá média ovšem správně podotkla, že postup podle zákona vypadá jinak (tj. nesmí za něj nést odpovědnost nikdo jiný než vláda).

Vláda může svobodu občanů omezit jen v zákonem definovaných mimořádných případech. Zákon o krizovém řízení je vázán na nouzový stav a nouzový stav na rozhodnutí Poslanecké sněmovny. Vláda Andreje Babiše však tento princip porušila. Obešla krizový zákon a zvolila si režim rozhodování samotného ministerstva zdravotnictví. O některých opatřeních, zejména o prodloužení zákazu prodeje v pondělí **23. března**, tedy fakticky nerozhodla vláda jako celek, ale „jen“ ministerstvo, opíraje se o § 80 Zákona o veřejném zdraví. Jedním z rozměrů celé kauzy je ten, že tento zákon (na rozdíl od krizového zákona) nijak neupravuje náhrady škody. Jak v rozhovoru pro *Deník N* uvádí ústavní právník Jan Kysela:

„Vláda si v první chvíli myslela, že je pro ni výhodnější režim krizového zákona, ale zřejmě si uvědomila, že by krizový zákon mohl být spojen s neomezenými náhradami škod... Krizový zákon a všechna ta opatření navázala na nouzový stav a ohrožení státu, ale opatření ministra zdravotnictví na nouzový stav vázaná nejsou. Pak je otázka, proč potřebujeme nouzový stav a ten zákon, když je to prázdná množina...“

Shrnuto, nižší právní síla byla tedy patrně zvolena záměrně, protože se vláda začala obávat právních následků svých vlastních rozhodnutí a případných žalob, a navíc před občany nedůstojně kličkovala.

Soud nakonec **23. dubna** potvrdil, že tento postup byl protiprávní: Ministerstvo zdravotnictví nemá na základě zákona o veřejném zdraví pravomoc plošně omezit základní práva a svobody lidí. I za mimořádné situace je nutné jednat s ohledem na základní pravidla: „Soud plně respektuje, že byl vládou vyhlášen nouzový stav, jakož i důvody, pro které byl vyhlášen. Soud však nemohl pominout, že napadená opatření představují svým rozsahem dosud bezprecedentní omezení základních práv, zejména svobody pohybu a svobody podnikání...“ O několik dnů později pak vyšlo najevo, že ministr zdravotnictví Adam Vojtěch reaguje přípravou novely zdravotního zákona, která umožní restriktivní opatření zachovat na základě rozhodnutí ministerstva, tedy i bez nouzového stavu, a podle posledních zpráv ministerstvo vnitra nakonec připravuje novelu ústavního zákona, která by vládě dala více prostoru.

V této souvislosti je nutné poukázat na ostudné útoky na právní stát z nejvyšších míst, např. když ministr obchodu, průmyslu a dopravy Havlíček prohlašoval,

že forma, kterou vláda rozhodla, je podružná. Vláda přece buď může vládnout v souladu se zákonem, nebo nelegálně, žádné další možnosti nejsou. Jak může vláda po občanech požadovat, aby se podřizovali (nota bene často nelogickým, prvoplánově zavedeným a pro premiérův byznys vstřícným) zákonům, když sama necítí ani ty nejzákladnější?

Odložení doplňovacích voleb do Senátu

Doplňovací senátní volby v Teplicích měly proběhnout v termínech **27.–28. března** a **3.–4. dubna**. Vláda je však v rámci nouzových opatření odložila. Jakékoli omezení voleb je mimořádně citlivá oblast, která se dotýká podstaty právního státu. Veškerá opatření v této oblasti by proto měla být konzultována s experty, a hlavně by s nimi měl souhlasit parlament.

1. dubna Nejvyšší správní soud nakonec rozhodl, že vláda jednala mimo svou pravomoc, protože parlamentu nepředložila zákon o odložení voleb. „Chránit je třeba nejen zdraví, životy a hospodářství, ale i demokratický ústavní a právní stát,“ stojí ve zveřejněném rozhodnutí soudu. Vládní usnesení označuje za akt, který je nutné považovat za „natolik vadný, až je nicotný“.

Pro zajímavost, **6. dubna** s ANO spojený Institut pro politiku a společnost rozeslal doporučení, jak s volbami naložit. Navrhuje, že „konat by se měly pouze volby nezbytné pro zajištění bezproblémového chodu státu (tzn. prvořadé volby), a to jen v případě, že přichází jejich řádný termín“ a že „předvolební kampaň by měla být omezena“.

Zákaz vycestovat ze země

Patrně nejproblematictější opatřením nouzového stavu je zákaz opustit Českou republiku, který platil od **31. března**. Zákaz vycestovat ze země je bezprecedentní, neproporcionální a nemá pro českou populaci žádné bezpečnostní nebo epidemiologické opodstatnění. Samotné vycestování není rizikové chování, rizikový by byl až případný návrat v době trvání nouzových opatření, který však lze ošetřit samostatně (buď zákazem, nebo třeba povinnou karanténou a splněním dalších podmínek). Také proto podobné opatření ve srovnatelném rozsahu nacházíme jen v ojedinělých případech. Ačkoli rozsah nouzových opatření je v řadě evropských států podobný jako v Česku, omezení pohybu, do kterého patří i faktický zákaz opuštění státu, zavedlo jen několik západních států, v jiných jde jen o doporučení. Proto je nutné se ptát, na jakém základě vláda něco takového vyhlásila.

Advokáti a právní experti se vesměs shodují, že pro takový krok vláda nemá oprávnění. Jan Wintr v *Právu* **16. března** napsal, že „osobám nacházejícím se na území ČR zákazy v rámci nouzového stavu ukládat lze, při širokém výkladu krizového zákona možná může být vymezenou oblastí i oblast mimo území ČR, těžko ale celý svět“. Podobně se vyjádřili další právníci pro web *Forum24*: Václav Vlk míní, že „při návratu do země je předepsaná karanténa, což považuji za legitimní. Ale zákaz vycestování legitimní není.“ Aleš Rozehnal: „První je problém jurisdikční, tedy ten, že vláda může omezit výkon základních lidských práv a svobod pouze na území České republiky, nikoli za jejími hranicemi. Dalším problémem je to, že krizový zákon nic takového neumožňuje.“ Petr Toman: „Zákazem vycestování je svoboda pohybu fakticky omezena mimo území České republiky, což je mimo pravomoci svěřené vládě krizovým zákonem v době trvání nouzového stavu.“ Právníci Vendula a David Záhumenští se v této věci dokonce obrátili na vyšší soudy a na Evropskou komisi.

Kontroverzní pokusy o systémové změny

Tato kategorie by si zasloužila samostatnou analýzu; vláda připravila např. změny v pravomocích České národní banky nebo návrh na rozšíření pravomocí vlády v nouzovém stavu. Zmiňme prozatím alespoň návrh na změnu zákona o Vojenském zpravodajství z **16. března**, který počítal s rozšířením pravomocí této instituce v kybernetickém prostoru. Návrh VZ ukládá,

aby vyhledávalo a vyhodnocovalo případné kybernetické hrozby pro Českou republiku, a přiznává mu také pravomoc aktivního zásahu (byť se souhlasem ministra obrany). Návrh také rozšiřuje možnosti detekce podezřelých jevů, což v praxi neznamená nic jiného než monitorování komunikačních služeb.

I když Vojenské zpravodajství podle návrhu není oprávněno zaznamenávat samotný obsah dat, musíme pochybovat, zda takto vágně definované pravomoci v dnešní době dostatečně chrání občanské svobody, protože by bylo velmi jednoduché zneužít je k cílenému i plošnému sledování lidí. Je také nutné zvážit, zda takové úkoly přísluší Vojenskému zpravodajství a proč je celá záležitost načasována právě do nouzového stavu, který bychom měli využít pro zvládnutí epidemie a poté jej zase urychleně deaktivovat.

2.3.4. POUČENÍ Z ČESKÉHO PŘÍPADU

Případová studie České republiky plasticky ukazuje pokušení, kterému jsou vlády vystaveny v mimořádných situacích, jako je právě koronavirová krize. Českou vládu je nutné ocenit za to, že v reakci na náhodu zvolila proaktivní postup, její opatření však často provázely závažné chyby, v některých případech navíc překračovala své kompetence, jak už ostatně potvrdily dokonce i soudy. Takový postup je politováníhodný. Vláda spolu s přiměřenými a efektivními opatřeními přestala dbát na liberální svobody, což do budoucna vytváří nebezpečný precedent.

POLITICKÉ VÝZVY V DOBĚ PO KORONAVIRU

3.1. Plán ekonomické obnovy

Celkový vliv koronaviru na evropské ekonomiky bude záviset na faktorech, jako je chování samotného viru nebo rozsah hospodářských intervencí evropských vlád. Velká část členských států na čas v podstatě zmrazila svou ekonomiku, nařídila uzavření firem, jejichž práce nebyla životně důležitá, a nařídila zákaz vycházení v různém rozsahu a na různě dlouhou dobu. Protože EU čelí nejprudšímu hospodářskému propadu v dějinách, byl předložen návrh, aby si EU na oživení ekonomik společně půjčila. Společné emise dluhů mohou znamenat značné změny ve fungování EU. Pokud k tomuto kroku dojde, může být vnímán jako počátek nevratné změny v procesu budování EU – podobně jako zavedení eura.

Komise 27. května [předložila](#) dlouho očekávaný [návrh](#) plánu oživení. Komise navrhla vytvoření [nového nástroje na podporu oživení Next Generation EU](#), který má být zakotven v upraveném dlouhodobém rozpočtu

EU (VFR 2021–2027). Komise rovněž zveřejnila svůj [upravený pracovní program na rok 2020](#). Komise chce finanční situaci řešit pomocí dluhů, za které chce ručit příštím VFR, v němž by mělo být celkem 1,1 bilionu eur.

Nástroj Next Generation počítá s prostředky ve výši 750 miliard eur a posílení VFR poskytnou rozpočtu EU celkovou finanční kapacitu ve výši 1,85 bilionu eur. Dvě třetiny z navrhovaného fondu by státy EU měly dostat formou nevratných grantů, zbylých 250 miliard eur by mělo být rozděleno formou půjček. Prostředky z plánovaného fondu mají moci čerpat všechny členské státy EU, včetně těch, které neplatí eurem. Směřovat mají především do investic do digitalizace, modernizace průmyslu a energetiky, boje proti klimatickým změnám apod. Největšími příjemci mají být Itálie a Španělsko, tedy země nejpostiženější pandemií. Připadnout jim má 313 miliard eur přímých plateb a úvěrů, což je více než třetina celkového objemu pomoci.

SURE / ESM Pandemic Crisis Support / EIB Guarantee Fund for Workers and Businesses	€540 billion
Next Generation EU	Temporary reinforcement €750 billion
Multiannual Financial Framework	€1 100 billion

3.1.1. DLUHY AŽ PRO DALŠÍ GENERACI?

Nástroj Next Generation EU má získat prostředky dočasným zvýšením stropu vlastních zdrojů EU na 2% HND EU, což by mělo pomoci k zapůjčení prostředků ve výši 750 miliard eur na finančních trzích. Tyto dočasné finanční prostředky budou spláceny po dobu maximálně 30 let – ne před rokem 2028, ale nejpozději do roku 2058. Půjčky jsou pro EU bezprecedentní a Komise je navrhuje poprvé. Aby byly finanční prostředky dostupné co nejdříve a bylo možné reagovat na nejnáléhavější potřeby, navrhla Komise také pozměnit stávající VFR na období 2014–2020 tak, aby již v roce 2020 byly k dispozici dodatečné finanční prostředky ve výši 11,5 miliardy eur.

Se splácením dluhu mají EU pomoci nové vlastní zdroje unijního rozpočtu, mezi kterými by se měly objevit výnosy ze systému obchodování s emisními povolenkami či z mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích. Existuje také možnost zavedení celoevropské digitální daně, daně z transakcí nadnárodních společností nebo daně z produkce nerecyklovatelných plastů. Zavedení vlastních zdrojů rozpočtu podporuje ve svých rezolucích i Parlament. Členské státy se ovšem staví skepticky.

Návrh Komise částečně odpovídá společným plánům Německa a Francie, které podpořily 500 miliardový balík pomoci. Negativní postoje si pravděpodobně drží tzv. úsporná čtyřka – Nizozemsko, Rakousko, Švédsko a Dánsko. Ti se obávají společného zadlužování a chtějí rozdělovat krizové fondy výhradně prostřednictvím půjček. Jako kompenzaci pro tyto státy nechala Komise v návrhu rozpočtu slevy z plateb, o jejichž zrušení usilovala většina ostatních států.

Fond na podporu oživení má Unii poskytnout prostřednictvím nástroje Next Generation EU (NGEU) prostředky k řešení výzev spojených s pandemií COVID-19. Komise má být v souladu s dohodou zmocněna vypůjčit si na finančních trzích prostředky až do výše 750 miliard eur (asi 20 bilionů korun). Tyto prostředky mají být využity na následné půjčky a na výdaje vynakládané prostřednictvím programů víceletého finančního rámce. Vedoucí představitelé EU se dohodli na komplexním balíčku ve výši 1 824,3 miliard eur, který spojuje víceletý finanční rámec (VFR) a Nástroje EU pro příští generaci (Next generation EU).

Ve formě grantů má být celkově rozděleno 390 miliard eur a na půjčky má být připraveno 360 miliard eur.

Právě tento poměr byl hlavním sporným tématem jednání na summitu. Nizozemsko, Rakousko, Švédsko a Dánsko obávající se velkého společného zadlužení si nakonec vymohly snížení přímých dotací z původně plánovaných 500 miliard eur o 110 miliard eur. Itálie a Španělsko mají být největšími příjemci prostředků z fondu.

Na základě dohody si bude Komise moci na trzích půjčit až 750 miliard eur. Tyto prostředky mohou být použity na úvěry a na výdaje plynoucí z programů VFR. Kapitál získaný na finančních trzích má být splacen do roku 2058. Finanční prostředky z NGEU mají být přiděleny sedmi samostatným programům: Nástroj pro obnovu a odolnost (RFF), ReactEU, Horizon Europe, InvestEU, Rozvoj venkova, Just Transition Fund (Fond pro spravedlivou transformaci) a RescEU. Do roku 2023 by měly členské státy rozhodnout o tom, kam konkrétně peníze z fondu obnovy půjdou. Finance se mají dle dohody vyplácet do konce roku 2026.

Dohoda předpokládá, že finanční prostředky půjdou do zemí a odvětví nejvíce zasažených krizí: 70% v rámci grantů z nástroje pro obnovu má být přiděleno v roce 2021 a 2022 a 30% v roce 2023. EU by za svůj první společný dluh měla ručit svým sedmiletým rozpočtem, resp. rozdílem mezi reálným rozpočtem a „nejvyšším možným stropem tohoto rozpočtu“. Aby takový vysoký strop unijního rozpočtu mohl vzniknout, musí existovat legální možnost na zvýšení příspěvků jednotlivých států.

Přidělení prostředků na podporu oživení a odolnosti v letech 2021–2022 má být stanoveno podle kritérií Komise, přičemž se má zohlednit životní úroveň, velikost a míra nezaměstnanosti členských států. U alokací v roce 2023 má být kritérium nezaměstnanosti nahrazeno poklesem HDP v roce 2020 a 2021.

3.1.2. PRINCIPY PODPORY

V souladu se zásadami řádné správy věcí veřejných mají členské státy na období 2021–2023 připravit národní plány na podporu oživení a odolnosti. Ty mají být vypracovány v souladu s doporučeními pro jednotlivé země a mají přispívat k ekologické a digitální transformaci. Konkrétně se od těchto plánů vyžaduje, aby podpořily růst a zaměstnanost a posílily hospodářskou a sociální odolnost zemí EU. Plány mají být přezkoumány v roce 2022. Posouzení těchto plánů má následně schválit Rada kvalifikovanou většinou. Vypla-

cení grantů má být umožněno pouze v případě, pokud budou splněny dohodnuté cíle stanovené v plánech obnovy.

Celkově se má 30 % výdajů z VFR a z fondu Next generation zaměřit na projekty související s klimatem. Výdaje v rámci VFR a z fondu mají být v souladu s cílem EU týkajícím se klimatické neutrality do roku 2050, s cíli EU v oblasti klimatu do roku 2030 a s Pařížskou dohodou.

Finanční zájmy Unie mají být chráněny v souladu s obecnými zásadami zakotvenými ve Smlouvách, zejména s hodnotami uvedenými v článku 2 SEU. Evropská rada rovněž zdůraznila význam dodržování právního státu. Na základě těchto skutečností má být v budoucnu zaveden režim podmíněnosti na ochranu rozpočtu.

Maďarsko trvalo do poslední chvíle na tom, aby rozdělení prostředků z evropského fondu obnovy nezáviselo na respektování vlády práva v členských zemích. V tom ho dle očekávání podpořilo Polsko, ale zároveň také nečekaně Slovinsko. Výsledkem je kompromis, kde není zcela jasně deklarována vazba mezi dodržováním právního státu a vyplacením finančních prostředků.

3.1.3. NOVÉ VLASTNÍ ZDROJE?

Sporným bodem byly a ještě budou nové zdroje rozpočtu. Část peněz by státy EU nemusely investovat přímo, ale prostřednictvím nových zdrojů evropského rozpočtu. Vedoucí představitelé EU se dohodli na tom, že poskytnou EU nové zdroje na splácení finančních prostředků získaných v rámci nástroje Next Generation EU.

Představitelé se dohodli na novém poplatku za plastový odpad, který má být zaveden v roce 2021. V témže roce by Komise měla předložit návrh týkající se mechanismu uhlíkového vyrovnání a digitálního poplatku, které by byly zavedeny do konce roku 2022.

Komise by poté měla předložit revidovaný návrh týkající se systému EU pro obchodování s emisemi (ETS), který by se případně rozšířil i na odvětví letecké a námořní dopravy. Teoreticky by mohly vzniknout i další nové zdroje, jako je např. daň z finančních transakcí. Prostředky získané z nových vlastních zdrojů zavedených po roce 2021 budou použity na předčasné splácení výpůjček v rámci nástroje Next Generation EU.

Navíc má být vytvořena rezerva pro řešení dopadů brexitu ve výši 5 miliard eur. Ta má být použita na podporu členských států a hospodářských odvětví, která jsou a budou nejvíce zasažena odchodem Velké Británie z EU.

Podle některých kritiků není vhodné rozdělovat a půjčovat finanční prostředky na řešení krize podle klíče, ve kterém hraje důležitou roli míra nezaměstnanosti členského státu. Přestože opatření členských států a zpomalení ekonomiky pravděpodobně způsobí růst nezaměstnanosti ve většině EU, rozdíly v míře nezaměstnanosti neměly vliv na dopad koronavirové krize.

Dále se kritika snaší na samotné půjčky na finančních trzích. Jakýkoliv stát EU si podle kritiků dohody může půjčit finanční prostředky na finančních trzích sám. Kritici dohody upozorňují také na to, že prostředky z fondu obnovy mají plynout až do konce roku 2022 prioritně do zemí, které měly hospodářské problémy už před krizí, tedy do Itálie a Španělska.

Kritici „z druhé strany“ kompromisní dohodě vyčítají změny a škrty oproti původním návrhům. EU dle nich nebude schopna plnit svoje stanovené cíle a priority.

3.1.4. PŮJČKY NEJSOU ÚPLNÁ NOVINKA

Otázka společných dluhopisů EU byla diskutována i v době ekonomické krize. Komise v listopadu 2011 představila, jakým směrem by se mohla HMU ubírat. Představila návrh na zavedení evropských dluhopisů (tzv. eurobondů). Společné dluhopisy požadovaly zejména státy zasažené krizí, protože by jim umožnily získávat úvěry za výhodnějších podmínek. Podle Komise by jejich zavedení vedlo také k posílení solidarity mezi členy eurozóny. Na druhou stranu státům s vysokým ratingem by mohly vzrůst náklady na splácení dluhů, protože ratingové agentury by mohly hodnotit EU (resp. eurozónu) jako celek.

Znovu byla otázka na stole v roce 2018. Komise chtěla novým finančním produktem umožnit zemím eurozóny půjčovat si peníze formou dluhopisu. Instrument měl pomoci zejména nejzadluženějším zemím eurozóny, Řecku a Itálii. Komise konkrétně navrhla, aby bylo možné řešit státní dluh zemí eurozóny pomocí evropského dluhopisu nazvaného Sovereign Bond-Backed Securities (SBBS). Podle návrhu by se odstranily neopodstatněné regulační překážky stojící v cestě tržnímu rozvoji cenných papírů zajištěných státními dluhopisy. Ty by vydávaly soukromé instituce. Cenné

papíry zajištěné státními dluhopisy by s sebou nenesly sdílení rizika a ztrát rozdělených mezi členské státy eurozóny. Rizika a potenciální ztrátu by sdíleli pouze soukromí investoři. Investoři, jako jsou investiční fondy, pojišťovny a banky, by díky investování do těchto nových nástrojů mohli snáze diverzifikovat svá portfolia státních dluhopisů, čímž by se finanční trhy více integrovaly. Návrhem Komise splnila závazek, který dala v květnu 2017 v [diskusním dokumentu o HMU](#).

SBBS měly podle představ Komise kupovat banky v eurozóně a měly diverzifikovat dluhy členských zemí. Zástupci států, jako jsou Německo, Nizozemsko, Rakousko a Finsko, viděli v té době v eurobondech riziko. Obávali se, že budou neprůhledně použity jako finanční pomoc pro nejzadluženější země eurozóny. Příznivci naopak tvrdili, že umožní sdílet finanční rizika po celé eurozóně a zamezí finančním šokům. Návrh na zavedení SBBS [nebyl](#) zatím schválen.

3.2. Zdravotní a bezpečnostní opatření

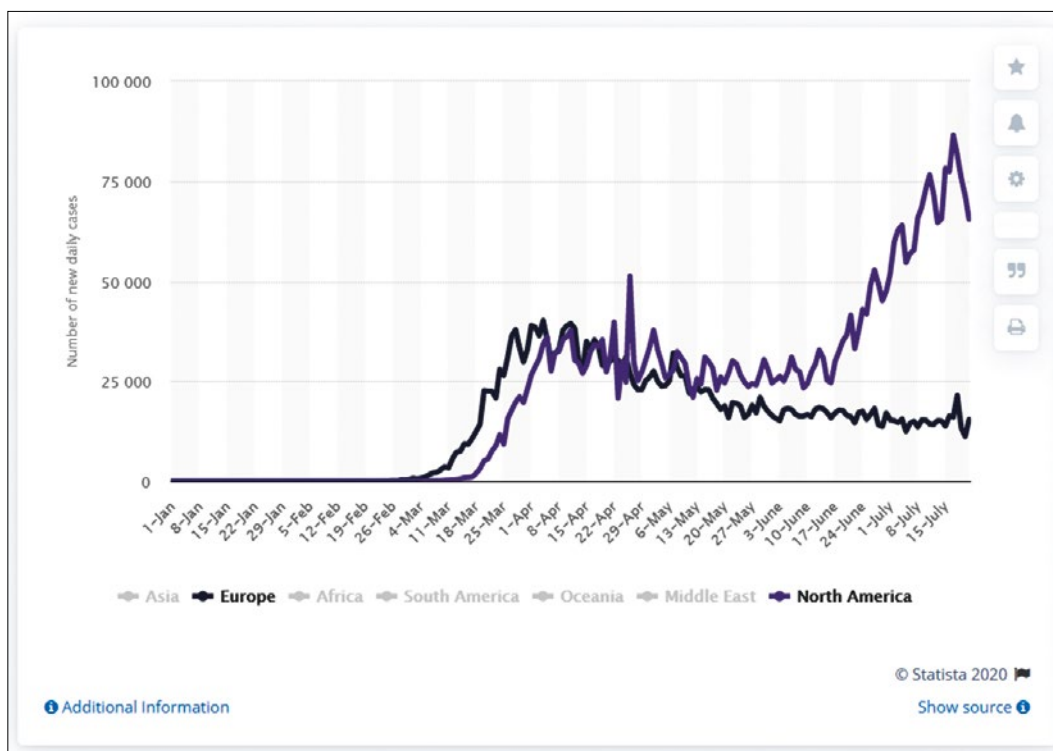
Ačkoli WHO v březnu 2020 prohlásilo Evropu za globální ohnisko nákazy COVID-19, po půl roce, během něhož si Evropané zvykli na mimořádná opatření a na nutnost dodržovat nebývalá omezení, můžeme konstatovat, že si evropské státy v globálním měřítku v porovnání se zbytkem světa celkově vedou dobře.

Členské státy EU obecně uvolnily většinu nejvýraznějších restriktivních opatření, ale zachovávají vybraná mimořádná pravidla na ochranu studentů či zaměstnanců a také průběžně aktualizují seznamy bezpečných a nebezpečných zemí pro mezinárodní cestování. Celkový počet nově nakažených od vrcholu epidemie na přelomu března a dubna 2020 postupně klesá, byť existují četné výkyvy a regionální rozdíly.

Můžeme se při formulaci příštích opatření spolehnout na kvalitní data? Znamenal pro nás rok 2020 nějaké poučení? Mezinárodní vědecký tým fungující při Londýnské škole hygieny a tropické medicíny (LSHTM) systematizuje výsledky ostatních týmů (Oxfordská univerzita, Vídeňská univerzita aj.) a vytváří seznam politických nástrojů, které vlády po celém světě uplatnily v boji s koronavirem. Výsledná databáze zahrnuje nejširší spektrum opatření, od podlahových nálepek upozorňujících na bezpečný odstup až po masivní plošná opatření, jako je uzavření všech škol (Nature 2020).

Ukazuje se však, že porovnávat strategie, politiky a epidemiologické výsledky v jednotlivých členských

Graf 2: Porovnání vývoje počtu nově nakažených mezi Evropou a Severní Amerikou, zdroj: Statista 2020

státech vůbec není jednoduché. Státy se mezi sebou liší v míře testování a v pravidlech, pro koho je dostupné. Plošné testování, k němuž některé státy přistoupily, zachytí víc případů, i těch bez symptomů, které by jiná země vykazala jako zdravé.

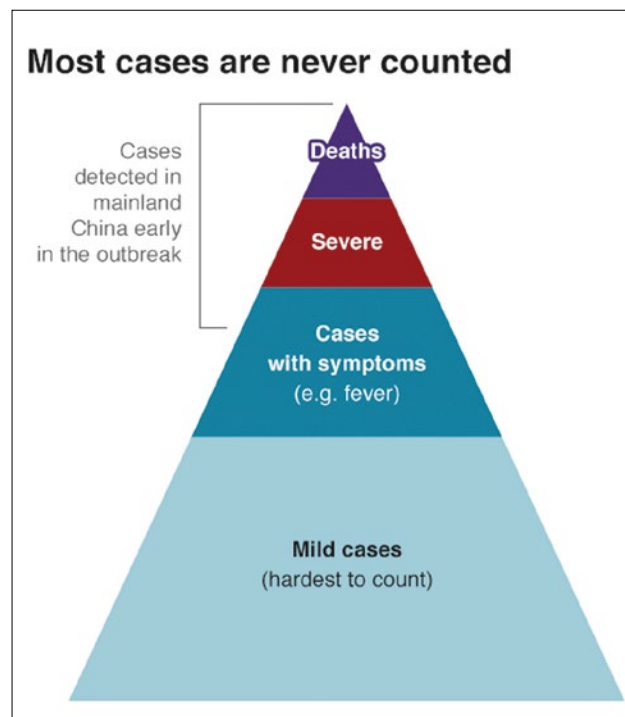
Dalším zdrojem nejistoty je metodologie počítání obětí viru, přímé srovnání čísel má tak jen velmi omezenou výpovědní hodnotu. Například ve zprávách z Německa a Francie se mezi oběti viru pravidelně počítají lidé, kteří zemřeli v sociálních zařízeních, jako jsou pečovatelské domovy, zatímco v datech z jiných zemí tato kategorie nefiguruje. Anglické statistiky do 29. dubna mezi oběti koronaviru započítávají lidi, kteří zemřeli během hospitalizace v nemocnici, zatímco od 30. dubna dále tu najdeme i zemřelé v domovech důchodců. Německo započítává pouze ty zemřelé, kdo byli před smrtí prokazatelně pozitivně testováni, zatímco v jiných státech, jako třeba v Belgii, k zařazení do statistiky postačuje úsudek lékaře. Britská čísla denního nárůstu zemřelých počítají pouze s testovanými a potvrzenými případy, jejich týdenní přehledy však z nějakého důvodu berou ohled i na suspektní případy. Státy se dále liší v tom, zda reportují oběti, které mají koronavirus uvedený jako hlavní příčinu smrti v úmrtním listu, nebo i ty, které zemřeli „s covidem“ na něco jiného (BBC 2020).

Shrnuto, jednotná evropská či mezinárodní metodika pro statistiky nemocných a zemřelých jednoduše neexistuje, a všechny komparace výsledků politiky v jednotlivých členských státech je tak třeba považovat za impresionistické a vzájemně neporovnatelné, o srovnávání se zbytkem světa ani nemluvě. Datům ze zemí s autoritativními a totalitárními režimy jednoduše nemůžeme věřit. Říká nám Írán nebo Čína celou pravdu?

3.3. Staronová otázka pravomocí EU

V době pandemie koronaviru je novinkou, že evropské instituce nejsou vnímány jako hlavní aktér. Členské státy řeší krizi spojenou s koronavirem na národní úrovni. To je výrazná změna oproti předchozím dvěma krizím – hospodářské, finanční a dluhové krizi a migrační krizi.

V první řadě je důležité zmínit, že v rámci práva EU a evropské integrace obecně se rozlišují tři základní

Většina nakažených jednoduše není odhalena.

Zdroj: BBC (2020)

Taková situace není příliš šťastná, protože kvalitní data jsou do budoucna podmínkou toho, abychom chování viru co nejlépe porozuměli, aby EU i členské státy mohly přijmout co nejefektivnější politiku.

Vědecké týmy nyní pracují na tom, aby dokázaly chování viru co nejpřesněji předpovídat, což by mělo obrovský vliv na formulování politiky a na management ekonomických ztrát v členských státech. Vlády se zatím klonily k plošným, restriktivním, ekonomiku podvazujícím opatřením, která si patrně nebudeme moci dovolit dlouhodobě.

kategorie unijních pravomocí. Jedná se o pravomoci výlučné, kde koná pouze EU bez ohledu na členské státy, pravomoci sdílené, kde rozhoduje Komise ve spolupráci s členskými státy v Radě EU a Evropským parlamentem, a pak pravomoci podpůrné, koordinační a doplňkové.

Článek 6 SEU

Unie má pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států. Oblasti těchto činností na evropské úrovni jsou:

- a) ochrana a zlepšování lidského zdraví;
- b) průmysl;
- c) kultura;
- d) cestovní ruch;
- e) všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport;
- f) civilní ochrana;
- g) správní spolupráce.

Evropská unie má v oblasti zdravotnictví jen omezené kompetence vymezené [článkem 168](#) SFEU. V této oblasti EU pouze doplňuje činnost členských států. Konkrétně může podporovat spolupráci mezi členskými státy a podporovat jejich činnost. V rámci Komise může docházet k výměně osvědčených postupů a dobré praxe v boji proti nákaze. Parlament a Rada mohou povzbudit členské státy, aby určitým způsobem jednaly. Za zdravotní politiku, organizaci zdravotnictví a poskytování zdravotní péče však odpovídají jednotlivé členské státy zcela samy. Komise podporuje členské státy při řešení krize související s šířením nákazy COVID-19 a vydává doporučení ohledně společného postupu nejen v otázkách veřejného zdraví, ale také v oblasti dopravy, ochrany hranic, vnitřního trhu a obchodu. Komise tedy hraje důležitou roli při vzájemné koordinaci.

Kroky, které může EU v době pandemie podnikat, musí být navázány na jiné politiky, kde Smlouva svěruje pravomoci. Řada činností EU se může „schovat“ pod politiku vnitřního trhu, ochrany spotřebitele, dopravy a dalších, kde má Unie pravomoci sdílené.

Příkladem může být ochrana vnitřních státních hranic, v tomto případě jsou pravomoci EU sdílené. Členské státy tedy mohou v mimořádných případech znovu zavést kontroly na hranicích, což jim umožňuje [schengenský hraniční kodex](#). Taková opatření by ovšem měly státy konzultovat s unijními institucemi. Mají nicméně možnost kontroly zavést, aniž by o tom Komisi předem informovaly, a to na deset dní. Další prodloužení kontrol je možné, ale stát by na to měl instituce a další země upozornit.

Protože se řada členských zemí rozhodla omezit šíření viru pomocí přísných pravidel omezujících pohyb, byla v EU citelně omezena doprava a cestovní ruch. Komise proto 18. 3. předložila [podrobné pokyny](#), aby zaručila dodržování práv cestujících ve všech evropských zemích. Letecké společnosti, které ruší lety, mají za všech okolností povinnost nabídnout cestujícímu tři možnosti: a) finanční náhradu; b) náhradní let v nejbližší možné době; c) náhradní let na datum, které si vybere sám cestující.

EU má jasné pravomoci v oblasti obchodu a mobility osob. Do jejích kompetencí tak spadá i pohyb zdravotnického materiálu, léků a jejich certifikace. Proto se snaží, aby fungoval vnitřní trh se zbožím – jak s běžnými surovinami, tak i například s rouškami a ventily. Dále se snaží mluvit do volného pohybu osob, nicméně v tomto ohledu mají členské státy docela silný argument v podobě výjimky z volného pohybu, odůvodněné ochranou veřejného zdraví.

EU nedisponuje žádnými vlastními zásobami roušek a respirátorů, jelikož je to v kompetenci členských států. Členské státy mohou pověřit Komisi skutečným nákupem, například přes společné veřejné zakázky a podobně. To se stalo na zasedání ministrů zdravotnictví 6. března.

Unie také pracuje na společném zadávání veřejných zakázek na zajištění dodávek zdravotnického vybavení, antivirových a dalších léčiv. Do projektu se zapojilo dvacet členských států včetně Česka.

Z toho důvodu, že platí tzv. [opatření pro integrovanou politickou reakci na krizi](#) (IPCR), od 2. března plně

aktivované, má reakce v rukou předsednictví Rady EU a Komise je mu podřízena. Poslední slovo tak mají členské státy.

Komise plánuje vytvořit nástroj, kterým chce přímo podpořit zdravotnictví ve členských státech. Celkem 3 miliardy eur (2,7 miliardy v rámci nástroje pro mimořádnou podporu a 300 milionů eur v rámci mechanismus rescEU) chce použít na zajištění a distribuci roušek, respirátorů a dalších zdravotnických potřeb. Peníze může využít také na finanční podporu a koordinaci v případě naléhavých případů nebo na výstavbu mobilních nemocnic.

EU se na řešení koronavirové krize podílí především z ekonomického hlediska. Financuje výzkumné kapacity pověřené vývojem léku proti koronaviru. Komise 10. března uvolnila například 140 milionů eur z veřejných a soukromých zdrojů na vývoj očkovací látky, diagnostiku a léčbu. Financování výzkumu a především vývoje léku je součástí celého souboru opatření, který Unie [v reakci na koronavirus zavedla](#). Celkem 48,5 milionu eur na 18 výzkumných projektů vyčlenila Evropská komise z programu [Horizon 2020](#), který slouží právě k podpoře vědců. Výzkumné týmy mezi sebou výsledky své práce sdílejí, aby postupovaly co nejrychleji.

V kompetenci EU je také tzv. civilní ochrana obyvatel. Ta by se dala rozdělit do tří stupňů, patří mezi ně v první řadě kompetence členských států, dále evropský mechanismus ochrany a tzv. RESCEU. Při prvním stupni ochrany si opatření řídí členské státy samy. Druhý stupeň je závislý na podpoře ostatních členských států, je tedy založen na principu vzájemné pomoci. Poslední stupeň byl implementován teprve v roce 2018 a jeho aktivace a náplň je zatím otázkou jednání. Mělo by se jednat o zásobu různého hmotného materiálu pro poskytnutí pomoci po katastrofách. Primárně je tento stupeň míněn na živelní katastrofy, součástí rezerv by tudíž měl být i zdravotnický materiál.

Činnost EU je omezena zaprvé smlouvou, kdy zdravotnictví spadá do doplňkových pravomocí EU, zadruhé mechanismus IPCR odebírá Komisi část pravomocí v rámci reakce na krizi. EU může více jednat, pokud svoji činnost zahrne pod politiky, kde má EU větší pravomoci. To se děje zcela běžně při legislativní činnosti Komise, proto by se teď nemusela vymlouvat na to, že nemá v dané oblasti pravomoci. Na druhé straně její činnost limitují i kroky jednotlivých členských států.

ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY

Z analýzy vývoje událostí vyplývá, že EU vydávala opatření v extrémně rychlém sledu. Většina z nich byla rychle projednána a následně i vstoupila v platnost. Podobným způsobem reagovala Unie i v případě ekonomické krize a tzv. migrační krize. I po těchto zkušenostech je zřejmé, že krizové řízení nemá v EU jasná pravidla. Situace kolem nového typu koronaviru je navíc z několika důvodů komplikovaná. Je nutné akcentovat, že politika týkající se zdraví spadá do doplňkových pravomocí Unie. To znamená, že EU pouze doplňuje zdravotní politiku členských států a podporuje vlády jednotlivých zemí při dosahování společných cílů.

I přes omezené možnosti, které EU má, byla od počátku evidentní snaha zmírnit dopady pandemie. Tam, kde EU mohla, s ohledem na své pravomoci, konat, tak jednala. Koordinovala uzavření vnějších hranic, organizovala a koordinovala repatriační lety. Na druhou stranu i kritika, která se na EU od začátku krize snáší, je oprávněná. Přílišná byrokracie a zdoluhavé procedury vedly např. k tomu, že zdravotnické pomůcky, které EU získala, začala distribuovat až v momentě, kdy je státy nepotřebují a rozvolňují svoje opatření proti pandemii.

Po mírném uklidnění během léta se v členských státech začaly postupně zvedat počty nakažených. Ani EU ani členské státy zatím nereagují tak jako na začátku pandemie. Dle hospodářských výsledků je již nyní zcela zřejmé, že ekonomický dopad pandemie bude značný. EU a členské státy se od začátku krize snaží předcházet tomu, aby podniky ukončovaly svou činnost a zanikala pracovní místa. K hospodářskému oživení by měl přispět nový dlouhodobý rozpočet (VFR) a plán obnovy, který Komise představila na konci května a který počítá s bezprecedentními půjčkami na mezinárodních finančních trzích. Návrh počítá také

s navýšením rozpočtu pomocí nových zdrojů a vyšších stropů HND. Z krátkodobého hlediska je proto nezbytné zajistit opětovné fungování volného trhu a pohybu, jako klíčových prvků evropské integrace. Pandemie COVID-19 navíc ukázala, že je potřeba produkovat kritické zboží v EU a snižovat závislost v těchto oblastech na třetích zemích.

EU má každopádně opět možnost poučit se z krize a připravit se na další. Je třeba vybudovat odolnější infrastrukturu pro řešení nepředvídaných událostí, zejména ve zdravotnictví. Zvláštní pozornost se má věnovat socioekonomickým odvětvím a ekosystémům, které krize postihla nejvíce. Z ekonomické i migrační krize se EU moc nepoučila a nyní se ukázalo, že Unie reagovala obdobně jako v předchozích případech – tzn. poměrně rychle, ale ne zcela koncepčně a promyšleně.

Epidemie nemoci COVID-19 však Evropské unii nepřináší jen ekonomické otřesy a zásahy do společenské stability. Krizi lze vnímat také jako zkoušku vnitřní soudržnosti EU nebo jako potenciální rozbušku hlubších, dlouhodobých změn. Koronavirus tak pro Evropu nemusí představovat jen dočasnou krizi, ale počátek paradigmatického posunu evropského politického systému a evropského hospodářství. Můžeme to chápat jako příležitost, nebo jako riziko. Pro pozitivní vyznění hovoří například zjevný nárůst sebevědomí některých evropských lídrů vůči Číně. Nebezpečí naopak skýtají tendence pohřbívat svobodný trh nebo národní stát.

Aktuální struktura pravomocí Unii neumožnila jednat razantněji. Pokud by členské státy chtěly, aby EU v podobných případech reagovala razantněji než tentokrát, musely by jí postoupit další pravomoci. Je proto možné, že koronavirová pandemie povede ke snahám EU

rozšířit své pravomoci. Takové hlasy se již nyní ozývají z Komise, Parlamentu i z Rady. Aby k tomu mohlo dojít, musely by se otevírat smlouvy, což není v nejbližší době pravděpodobné. Navíc by byla potřeba shoda všech členů EU. A jak bylo v poslední době vidět, dohoda není možná ani v jiných případech (např. dlouhodobý rozpočet po roce 2020).

„Koronavirová krize Evropě dává jedinečnou příležitost vyhodnotit účinnost, udržitelnost a legitimitu jejího hospodářského systému. Když nyní představitelé EU hodnotí minulost a začínají plánovat budoucnost, neměli by se pouze snažit o návrat k ‚normálnímu‘ stavu před epidemií, ale také na to, jak by z krize mohla vzejít udržitelnější, vyváženější a spravedlivější ekonomika [...] Skutečná debata nespočívá v tom, zda je odpověď ‚více Evropy‘, nebo ‚méně Evropy‘, ale v tom, jaký druh evropské

integrace potřebujeme. [...] Evropa po koronaviru bude potřebovat reformované ekonomické struktury, jinou politickou architekturu, a tedy i jinou EU.“
(Bergsen et al. 2020)

Čeká nás patrně boj o nastavení pravidel pro obchod i o redefinici evropské architektury a je v našem zájmu, abychom do budoucna zachovali všechny benefity společného svobodného trhu a liberální demokracie, které se dosud osvědčily jako funkční. Evropská unie bude muset navíc vyřešit i starší vnitřní problémy, které COVID-19 pouze odložil: Stejně jako jiné krize, i koronavirus evropský kontinent zasahuje nerovnoměrně, což může zdůraznit staré nerovnováhy a konfliktní linie. V této situaci hrozí nebezpečí, že se evropské státy nebudou schopny shodnout na základním konsenzu a existence EU bude ohrožena, což by vedlo k zásadní nestabilitě na evropském kontinentu.

ZDROJE

- Bruegel (2020): The fiscal response to the economic fallout from the coronavirus, <https://www.bruegel.org/publications/datasets/covid-national-dataset/>
- Statista (2020): on-line zdroj, <https://www.statista.com/statistics/1104709/coronavirus-deaths-worldwide-per-million-inhabitants/>
- Our world in data (2020): Max Roser, Hannah Ritchie, Esteban Ortiz-Ospina and Joe Hasell (2020) – „Coronavirus Pandemic (COVID-19)“. Published online at OurWorldInData.org. Retrieved from: <https://ourworldindata.org/coronavirus> [Online Resource]
- New York Times (2020): Despite Historic Plunge, Europe's Economy Flashes Signs of Recovery, <https://www.nytimes.com/2020/07/31/business/europe-economy-recovery-coronavirus.html>
- BBC (2020): Coronavirus: Why are international comparisons difficult?, <https://www.bbc.com/news/52311014>
- CFR (2020): Coronavirus: How Are Countries Responding to the Economic Crisis?, <https://www.cfr.org/background/coronavirus-how-are-countries-responding-economic-crisis>
- Chatham House (2020): Economy Must Not Get Stuck Between Lockdown and Recovery, <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/economy-must-not-get-stuck-between-lockdown-and-recovery>
- Petr Fiala – Petr Dvořák – Ondřej Krutílek (2020): Politika v čase koronaviru: Předběžná analýza, Brno: Books & Pipes 2020
- The Economist (2020). Herd on the street. Is Sweden's approach to covid-19 wise or reckless? May 16th 2020 edition. <https://www.economist.com/europe/2020/05/16/is-swedensapproach-to-covid-19-wise-or-reckless>.
- Martin J. Conyon, Lerong He and Steen Thomsen: Lockdowns and COVID-19 deaths in Scandinavia, Covid Economics (CEPR) Issue 26, 5 June 2020
- Bergsen et al. (2020): Europe After Coronavirus: The EU and a New Political Economy, Chatham House Research Paper
- European Commission (2020): on-line zdroj, https://ec.europa.eu/info/index_en
- ECDC (2020): European Centre for Disease Prevention and Control, on-line zdroj, <https://www.ecdc.europa.eu/en>
- Euractiv.cz (2020), on-line zdroj, <https://euractiv.cz/>
- Euractiv.com (2020), on-line zdroj, <https://www.euractiv.com/>
- European Council (2020), on-line zdroj, <https://www.consilium.europa.eu/en/>
- IMI (2020): Innovative Medicines Initiative, on-line zdroj, <https://www.imi.europa.eu/>
- European Parliament (2020): on-line zdroj, <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
- Europol (2020): on-line zdroj, <https://www.europol.europa.eu/>
- Politico.eu (2020): on-line zdroj, <https://www.politico.eu/>
- ECB (2020): European Central Bank, on-line zdroj, <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>
- 2020 Commission Work Programme – key documents - https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_cs
- 2021-2027 long-term EU budget & Next Generation EU - https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_cs
- A new control material developed by JRC scientists to help prevent coronavirus test failures - <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/new-control-material-developed-jrc-scientists-help-prevent-coronavirus-test-failures>
- Autumn 2019 Economic Forecast: A challenging road ahead - https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2019-economic-forecast-challenging-road-ahead_en
- Boj s pandemií COVID-19: Rada přijala pozměněný rozpočet EU na rok 2020 - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/04/14/tackling-covid-19-council-adopts-amended-eu-budget-for-2020/>
- Cestovní ruch a doprava: pokyny Komise, jak bezpečným způsobem znovu začít cestovat a jak oživit cestovní ruch v Evropě v roce 2020 a v dalších letech - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_854
- Commission and EIB provide CureVac with a €75 million financing for vaccine development and expansion of manufacturing - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1238
- Commission Notice Interpretative Guidelines on EU passenger rights regulations in the context of the developing

- situation with Covid-19 - <https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/c20201830.pdf>
- Communication on the restriction on non-essential travel to the EU - https://ec.europa.eu/info/files/communication-restriction-non-essential-travel-eu_en
- Conformity assessment procedures for 3D printing and 3D printed products to be used in a medical context for COVID-19 - <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/40562>
- Conformity assessment procedures for protective equipment - <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42311>
- Coronavirus crisis: "Commission will use all the tools at its disposal to make sure the European economy weathers the storm" - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_440
- Coronavirus response: Making capital markets work for Europe's recovery - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1382
- Coronavirus: 23 new research projects to receive €128 million in EU funding - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1460
- Coronavirus: Commission concludes talks to secure future coronavirus vaccine for Europeans - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1439
- Coronavirus: Commission encourages and facilitates cross-border treatment of patients and deployment of medical staff - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_590
- Coronavirus: Commission proposes €3 billion macro-financial assistance package to support ten neighbouring countries - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_716
- Coronavirus: Commission Statement on consulting Member States on the proposal to extend State aid Temporary Framework - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_551
- Coronavirus: Commission strengthens preparedness for future outbreaks - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1340
- Coronavirus: EU Civil Protection Mechanism activated for the repatriation of EU citizens - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_142
- Coronavirus: EU mobilises €10 million for research - https://ec.europa.eu/info/news/coronavirus-eu-mobilises-eur10-million-for-research-2020-jan-31_en
- Coronavirus: EU supports Central African Republic with €54 million to limit socio-economic risks - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1074
- Coronavirus: EU supports with €60 million a regional response to the pandemic in the Horn of Africa - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1064
- Coronavirus: European Commission calls for action in protecting seasonal workers - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1342
- Coronavirus: the Commission mobilises all of its resources to protect lives and livelihoods - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_582
- COVID-19 – Rada přijala opatření k okamžitému uvolnění finančních prostředků - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/03/30/covid-19-council-adopts-measures-for-immediate-release-of-funds/>
- COVID-19 Data Portal - <https://www.covid19dataportal.org/>
- COVID-19 Guidance on the implementation of the temporary restriction on non-essential travel to the EU, on the facilitation of transit arrangements for the repatriation of EU citizens, and on the effects on visa policy - https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20200330_c-2020-2050-report_en.pdf
- Covid-19: €3 billion emergency support for national health care systems - <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/priorities/eu-response-to-coronavirus/20200408STO76808/covid-19-EU3-billion-emergency-support-for-national-health-care>
- COVID-19: Commission launches European team of scientific experts to strengthen EU coordination and medical response - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_481
- COVID-19: EU institutions take action to procure life-saving medical equipment - <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200323IPR75622/covid-19-eu-institutions-take-action-to-procure-life-saving-medical-equipment>
- COVID-19: EU je činná na všech frontách: 232 milionů eur v rámci celosvětového boje proti šíření nákazy - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_316
- COVID-19: Evropská komise vydala pokyny ohledně práv cestujících v EU - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_485
- COVID-19: Horizon 2020 partly funding Innovative Medicines Initiative fast track call - https://ec.europa.eu/info/news/covid19-horizon-2020-partly-funding-innovative-medicines-initiative-fast-track-call-2020-mar-03_en
- COVID-19: Komise stanovila koordinovanou reakci EU na ekonomické dopady koronaviru - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_459
- COVID-19: Rada přijala balíček pomoci v hodnotě 3 miliard eur na podporu partnerských zemí evropského sousedství - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/20/covid-19-council-adopts-3-billion-assistance-package-to-support-neighbouring-partners/>
- COVID-19: Rada přijala nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE) - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/19/covid-19-council-reaches-political-agreement-on-temporary-support-to-mitigate-unemployment-risks-in-an-emergency-sure/>
- COVID-19: Rada přijala opatření na pomoc nejchudším občanům EU - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/04/22/covid-19-council-adopts-measures-to-help-the-most-deprived-eu-ci>

- tizens/
 COVID-19: Rada se dohodla na jednotlivých postojích k podpůrným opatřením v odvětví dopravy - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/08/covid-19-council-agrees-its-positions-on-transport-relief-measures/>
- COVID-19: Rada schválila podporu z rozpočtu EU - https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/03/18/covid-19-council-gives-go-ahead-to-support-from-eu-budget/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=COVID-19+-+Council+gives+go-ahead+to+support+from+EU+budget
- COVID-19: Temporary Restriction on Non-Essential Travel to the EU - <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2020/EN/COM-2020-115-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>
- COVID-19: větší flexibilita při vynakládání prostředků z rozpočtu EU - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/04/22/covid-19-more-flexibility-for-deploying-eu-budget-money/>
- ČNB - Dluhopisy EU se hodí jen Bruselu - <https://www.cnb.cz/cs/verejnost/servis-pro-media/autorske-clanky-rozhovory-s-predstaviteli-cnb/Dluhopisy-EU-se-hodi-jen-Bruselu/>
- Dezinformace: Jak poznat mýty o koronaviru - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/koronavirus/20200326STO75917/dezinformace-jak-poznat-myty-o-koronaviru>
- ECB announces new pandemic emergency longer-term refinancing operations - https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200430_1-477f400e39.en.html
- ECDC Technical Report - <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/novel-coronavirus-personal-protective-equipment-needs-healthcare-settings.pdf>
- Economic forecast documents - https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/autumn-2019-economic-forecast-challenging-road-ahead_en#economic-forecast-documents
- eHealth : Digital health and care - https://ec.europa.eu/health/ehealth/key_documents_en#anchor0
- Enhanced European Innovation Council (EIC) pilot - <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/european-innovation-council-eic-pilot>
- EU action: research on Covid-19 vaccines and cures - <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/priorities/eu-response-to-coronavirus/20200323STO75619/eu-action-research-on-covid-19-vaccines-and-cures>
- EU Civil Protection Mechanism - https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en
- EU funds must reach media and creative sector, say MEPs - <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20200420IPR77419/eu-funds-must-reach-media-and-creative-sector-say-meps>
- Euractiv - Babiš: Peníze ze záchranného programu EU by měly jít na dotace - <https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/babis-penize-ze-zachranneho-programu-eu-by-mely-jit-na-dotace/>
- Euractiv - Brusel čelí koronaviru. Předseda europarlamentu je v karanténě, Komise financuje vývoj vakcíny - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/brusel-celi-koronaviru-predseda-europarlamentu-je-v-karantene-komise-financuje-vyvoj-vakciny/>
- Euractiv - Budeme se co nejvíce koordinovat, dohodli se premiéři EU. Hodinu poté ČR zrušila zákaz volného pohybu - <https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/budeme-se-co-nejvice-koordinovat-dohodli-se-premieri-eu-hodinu-pote-cr-zrusila-zakaz-volneho-pohybu/>
- Euractiv - Commission calls for coordination before any border measures for coronavirus - <https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/commission-calls-for-coordinated-proportional-border-measures-for-coronavirus/>
- Euractiv - Česko čelí kritice. Požaduje spolupráci EU v boji proti koronaviru, pomáhat se však zdráhá - <https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/cesko-celi-kritice-pozaduje-spolupraci-eu-v-boji-proti-koronaviru-pomahat-se-vsak-zdraha/>
- Euractiv - ECB ready to increase its coronavirus stimulus - <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/ecb-ready-to-increase-its-coronavirus-stimulus/>
- Euractiv - ESM corona-loans expected to be available from 15 May - <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/esm-corona-loans-expected-to-be-available-from-15-may/>
- Euractiv - EU allocates Chinese aid to Italy to fight against the pandemic - <https://www.euractiv.com/section/coronavirus/news/eu-allocates-chinese-aid-to-italy-to-fight-against-the-pandemic/>
- Euractiv - Europoslanci dali zelenou koronavirové pomoci státům, podpořili i dluhopisy - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/europoslanci-dali-zelenou-koronavirove-pomoci-statum-podporili-i-dluhopisy/>
- Euractiv - Hraniční kontroly by měly umožnit průchod zboží, říká Evropská komise - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/hranicni-kontroly-by-mely-umoznit-pruchod-zbozi-rika-evropska-komise/>
- Euractiv - Chceme společné nákupy roušek nebo kontroly cestujících, shodli se ministři zdravotnictví zemí EU - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/chceme-spolecne-nakupy-rousek-nebo-kontroly-cestujicich-shodli-se-ministri-zdravotnictvi-zemi-eu/>
- Euractiv - China pressured EU to drop COVID disinformation criticism: sources - <https://www.euractiv.com/section/china/news/china-pressured-eu-to-drop-covid-disinformation-criticism-sources/>
- Euractiv - Italian PM floats idea of 'corona-bonds' to restart EU economy - <https://www.euractiv.com/section/coronavirus/news/italian-pm-floats-idea-of-corona-bonds-to-restart-eu-economy/>
- Euractiv - Komise si chce půjčit 20 bilionů korun na fond obnovy. ČR by měla ručit větším objemem peněz, než z něj získá - <https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/komise-si-chce-pujcit-20-bilionu-korun-na-fond-obnovy-cr-by-mela-rucit-vetsim-objemem-penez-nej-z-nej-ziska/>
- Euractiv - Ministři EU chtějí koordinovat letní otevření hranic turistům - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/ministri-eu-chtej-koordinovat-letni-otevreni-hranic-turistum/>

- Euractiv - Ministři zdravotnictví zemí EU vyzvali Komisi k rychlejší reakci na epidemii koronaviru - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/ministri-zdravotnictvi-zemi-eu-vyzvali-komisi-k-rychlejsi-reakci-na-epidemii-koronaviru/>
- Euractiv - Na Česko by mělo z nového fondu obnovy EU připadat téměř 20 miliard eur - <https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/na-cesko-by-melo-z-noveho-fondu-obnovy-eu-pripadat-temer-20-miliard-eur/>
- Euractiv - Nebezpečné dezinformace o koronaviru přibývají. EU je poprvé připravena použít systém včasného varování - <https://euractiv.cz/section/digitalni-agenda/news/nebezpecne-dezinformace-o-koronaviru-pribyvaji-eu-je-poprve-poprve-spusti-system-vcasneho-varovani/>
- Euractiv - Německo a Francie chtějí záchranný fond s 500 miliardami eur - <https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/nemecko-a-francie-chteji-zachranny-fond-s-500-miliardami-eur/>
- Euractiv - Obnova evropské ekonomiky se musí ubírat „zeleným“ směrem, volá skupina států i europoslanců - <https://euractiv.cz/section/klima-a-zivotni-prostredi/news/obnova-evropske-ekonomiky-se-musi-ubirat-ze-lenym-smerem-vola-skupina-statu-i-europoslancu/>
- Euractiv - Předsedkyně Komise von der Leyenová připustila, že politici koronavirus podcenili - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/predsedyne-komise-von-der-leyenova-pripustila-ze-politici-koronavirus-podcenili/>
- Euractiv - Předsedové vlád schválili návrh Komise na uzavření vnějších hranic EU - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/predsedove-vlad-schvalili-navrh-komise-na-uzavreni-vnejsich-hranic-eu/>
- Euractiv - Státy se kvůli koronaviru mohou zadlužit, Komise jim v tom nebude bránit. Nelíbí se jí ale zavírání vnitřních hranic - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/staty-se-kvuli-koronaviru-mohou-zadluzit-komise-jim-v-tom-nebude-branit-nelibi-se-ji-ale-zavirani-vnitrnich-hranic/>
- Euractiv - Twelve countries demand passenger rights suspension - <https://www.euractiv.com/section/aviation/news/twelve-countries-demand-passenger-rights-suspension/>
- Euractiv - Unie chce zmírnit ekonomické dopady koronaviru, vyčlení na to 640 miliard korun - <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/unie-chce-zmirnit-ekonomicke-dopady-koronaviru-vycleni-na-to-640-miliard-korun/>
- Eurativ - Coronavirus 'very likely' to push Europe into recession, Commission warns - <https://www.euractiv.com/section/economy-jobs/news/coronavirus-very-likely-to-push-europe-into-recession-commission-warns/>
- Eurogroup Statement on the Pandemic Crisis Support - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/08/eurogroup-statement-on-the-pandemic-crisis-support/>
- European Centre for Disease Prevention and Control - <https://www.ecdc.europa.eu/en>
- European Commission secures EU access to Remdesivir for treatment of COVID-19 - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1416
- European Coordinated Response on Coronavirus - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_458
- European Semester: The Spring Package explained - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_20_894
- Europe's moment: Repair and prepare for the next generation - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_940
- Evropská chvíle: náprava škod a příprava na příští generaci - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_940
- Financování Evropského plánu na podporu oživení - https://ec.europa.eu/info/files/financing-recovery-plan-europe_cs
- Finanční unie: snižování rizika pomocí cenných papírů zajištěných státními dluhopisy - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_18_3725
- First "ERAvsCORONA" action plan short-term coordinated Research & Innovation actions - https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/research_by_area/documents/ec_rtd_era-vs-corona_0.pdf
- Fund for European Aid to the Most Deprived (FEAD) - <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1089>
- Global Goal: Unite for Our Future - https://global-response.europa.eu/index_en
- Globální reakce na koronavirus: EU zahajuje dárcovskou iniciativu - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_710
- Globální reakce na koronavirus: EU zřizuje humanitární letecký most - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_813
- Globální reakce na koronavirus: podařilo se získat 7,4 miliardy eur na všeobecný přístup k vakcínám - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_797
- Guidance on the applicable legislation for leave-on hand cleaners and hand disinfectants (gel, solution, etc.) - <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/40523>
- Guidance on the Management of Clinical Trials During The Covid-19 (Coronavirus) Pandemic - https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/files/eudralex/vol-10/guidanceclinicaltrials_covid19_en.pdf
- Horizon 2020 - <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>
- How Does The Integrated Political Crisis Response (IPCR) Mechanism Work? - <https://www.consilium.europa.eu/media/37635/ipcr-final.pdf>
- Increased support for EU farmers affected by the COVID-19 crisis: Council adopts exceptional measures - <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/06/24/increased-support-for-eu-farmers-affected-by-the-covid-19-crisis-council-adopts-exceptional-measures/>
- Infection prevention and control for COVID-19 in healthcare settings - first update - <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-infection-prevention-and-control-healthcare-settings-march-2020.pdf>
- Jarní hospodářská prognóza 2020 – hluboká a nerovnoměrná recese, nejisté oživení - <https://ec.europa.eu>

- eu/czech-republic/news/200506_ecforecast_cs
 Joint Statement by President von der Leyen and President Michel on the U.S. travel ban - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_449
- Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>
- Koronavirus: 37 miliard eur na pomoc v krizi - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/koronavirus/20200323STO75617/koronavirus-37-miliard-eur-na-pomoc-v-krizi>
- Koronavirus: členské státy se dohodly na řešení interoperability mobilních aplikací pro vysledování kontaktů a varování - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_1043
- Koronavirus: EU dává inovativním podnikům 314 milionů eur na boj proti viru a podporu oživení - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_1007
- Koronavirus: Evropská komise podporuje mezinárodní iniciativu k usnadnění obchodu se zdravotnickými výrobky - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_1042
- Koronavirus: Evropský plán stanoví postup ke společnému zrušení opatření k zamezení šíření nákazy - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_652
- Koronavirus: Globální reakce EU v boji proti pandemii - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_604
- Koronavirus: Iniciativa pro inovativní léčiva poskytne 117 milionů eur na rozvoj léčby a diagnostiky - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_837
- Koronavirus: Komise a Evropský investiční fond (součást skupiny EIB) uvolní financování ve výši 8 miliard eur pro 100 000 malých a středních podniků - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_569
- Koronavirus: Komise dává k dispozici první várku 1,5 milionu masek z 10 milionů masek zakoupených na podporu zdravotnických pracovníků v EU - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_819
- Koronavirus: Komise doporučuje částečné a postupné zrušení cestovních omezení do EU po 30. červnu na základě společného koordinovaného přístupu - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1035
- Koronavirus: Komise mobilizuje veškeré zdroje k ochraně životů a živobytí - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_582
- Koronavirus: Komise nabízí financování inovativnímu výrobci vakcín CureVac - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_474
- Koronavirus: Komise odpovídá na časté dotazy, aby pomohla navýšit výrobu bezpečných zdravotnických potřeb - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_558
- Koronavirus: Komise podpoří naléhavě potřebný výzkum a inovace dalšími 122 miliony eur - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_887
- Koronavirus: Komise předkládá praktické pokyny k zajištění volného pohybu klíčových pracovníků - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_545
- Koronavirus: Komise předkládá strategii EU pro očkovací látky - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_1103
- Koronavirus: Komise spustila provoz vědecké platformy pro sdílení dat - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_680
- Koronavirus: Komise upouští od cel a DPH při dovozu zdravotnického vybavení ze zemí mimo EU - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_575
- Koronavirus: Komise vítá rychlý souhlas Parlamentu s navrženými novými prostředky pro ochranu životů a zdrojů obživy - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_685
- Koronavirus: Komise vydala praktické pokyny k uplatňování dočasného omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_543
- Koronavirus: Komise vydává pokyny k testování - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_659
- Koronavirus: Komise vydává pokyny k zajištění základní letecké nákladní dopravy - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_533
- Koronavirus: Komise vydává pokyny, aby zmírnila narušení klinických studií v EU - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_759
- Koronavirus: Komise vytvořila zásobu zdravotnických prostředků v systému rescEU - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_476
- Koronavirus: Komise vyzývá členské státy, aby optimalizovaly zásobování léky a jejich dostupnost - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_622
- Koronavirus: Komise vyzývá členské státy, aby prodloužily omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, do 15. června - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_823
- Koronavirus: Komise zvýšila rozpočet na repatriční lety a zdravotnické zásoby systému rescEU - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_535
- Koronavirus: masky ze zásob rescEU dodány do Španělska, Itálie a Chorvatska - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_785
- Koronavirus: Pokyny EU pro bezpečný návrat na pracoviště - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_729
- Koronavirus: Pomoc členským státům z Fondu solidarity - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/koronavirus/20200323STO75625/koronavirus-pomoc-clenskym-statum-z-fondu-solidarity>
- Koronavirus: Společná pravidla EU pro efektivní mobilní aplikace určené ke sledování kontaktů, které umožní postupné ukončení izolace - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_670
- Letní hospodářská prognóza 2020 - ještě hlubší recese s širší divergencí - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1269
- MEPs call for concrete details and novel tools to address the economic crisis - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20200427IPR77907/meps-call-for-concrete-details-and-novel-tools-to-address-the>

- economic-crisis
- MEPs debate EEAS report on disinformation activities related to COVID-19 - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20200429IPR78190/meps-debate-eeas-report-on-disinformation-activities-related-to-covid-19>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/745 ze dne 5. dubna 2017 o zdravotnických prostředcích, změně směrnice 2001/83/ES, nařízení (ES) č. 178/2002 a nařízení (ES) č. 1223/2009 a o zrušení směrnic Rady 90/385/EHS a 93/42/EHS (Text s významem pro EHP.) - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32017R0745>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 508/2014, pokud jde o specifická opatření pro aktivaci investic do systémů zdravotní péče členských států a do jiných odvětví jejich ekonomik v reakci na šíření onemocnění COVID-19 (investiční iniciativa pro reakci na koronavirus) - <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-5-2020-INIT/cs/pdf>
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2012/2002 za účelem poskytnutí finanční pomoci členským státům a zemím, se kterými se jedná o jejich přistoupení k Unii, jež jsou vážně postiženy závažným ohrožením veřejného zdraví - <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-6-2020-INIT/cs/pdf>
- Nařízení o zdravotnických prostředcích: Komise vítá podporu Rady pro prioritní boj proti koronaviru - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_718
- Nástroj Evropské unie pro mimořádnou podporu odvětví zdravotnictví – otázky a odpovědi - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_20_577
- Opatření v reakci na koronavirus - https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_cs
- Otázky a odpovědi ohledně nového programu „EU pro zdraví“ - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_20_956
- Otázky a odpovědi týkající se investiční iniciativy pro reakci na koronavirus plus: nová opatření k mobilizaci zásadních investic a zdrojů - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/qanda_20_574
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and of The Council on sovereign bond-backed securities - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/HIS/?uri=COM:2018:0339:FIN>
- Proposal for a regulation on sovereign bond-backed securities - https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sbbs_en
- Reakce EU na mimořádnou situaci způsobenou pandemií COVID-19 - <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/covid-19-eu-emergency-response/>
- Reakce předsedy EP na Evropskou radu: Unie ukazuje jednotu a připravenost jednat - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20200317IPR75103/reakce-predsedy-ep-na-evropskou-radu-unie-ukazuje-jednotu-a-pripravenost-jednat>
- Recovery plan for Europe - https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en
- Reflection Paper on the Deepening of the Economic and Monetary Union - https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-emu_en.pdf
- Register of Commission expert groups and other similar entities - <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=news.news>
- Risk assessment: Outbreak of acute respiratory syndrome associated with a novel coronavirus, Wuhan, China; first update - <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/risk-assessment-outbreak-acute-respiratory-syndrome-associated-novel-coronavirus>
- Rozpočet EU jako motor Evropského plánu na podporu oživení - https://ec.europa.eu/info/files/eu-budget-powering-recovery-plan-europe_cs
- Rozpočet EU jako motor Evropského plánu na podporu oživení - https://ec.europa.eu/info/files/eu-budget-powering-recovery-plan-europe_cs
- Sassoli: Ekonomiku nastartujeme jediné společně - <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/eu-affairs/20200416STO77218/sassoli-ekonomiku-nastartujeme-jedine-spolecne>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské Radě, Radě a Evropské Investiční Bance Strategie EU pro očkovací látky proti COVID-19 COM/2020/245 final - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1597339415327&uri=CELEX:52020DC0245>
- Společné prohlášení členů Evropské rady - <https://www.consilium.europa.eu/media/43079/26-vc-euco-statement-cs.pdf>
- Spring 2020 Economic Forecast: A deep and uneven recession, an uncertain recovery - https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2020-economic-forecast-deep-and-uneven-recession-uncertain-recovery_en
- State aid: Commission adopts Temporary Framework to enable Member States to further support the economy in the COVID-19 outbreak - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_496
- State aid: Commission expands Temporary Framework to further support micro, small and start-up companies and incentivise private investments - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%5Beuropa_tokens:europa_interface_language%5D/ip_20_1221
- Statement by Commissioner for Crisis Management Janez Lenarčič on EU support to China for the Coronavirus outbreak - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_178
- Statement from Commission President von der Leyen on proposals to fight the economic effects of the coronavirus crisis - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_554
- Státní podpora – Komise schválila český program záruk ve výši 18,5 miliard eur pro podniky postižené koronavirovou pandemií - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_896
- Státní podpora: Evropská komise schválila český program v objemu 200 milionů korun, který podpoří výzkum a vývoj související s koronavirovou pandemií - <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/>

ip_20_829

Státní podpora: Komise přijala dočasný rámec, který členskými státy umožní podpořit ekonomiku během šíření nákazy COVID-19 - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_496

Státní podpora: Komise rozšiřuje dočasný rámec státní podpory, aby členskými státy umožnila urychlit výzkum, testování a výrobu produktů relevantních v souvislosti s koronavirem, chránit pracovní místa a ještě více podpořit hospodářství v době koronavirové nákazy - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_570

Summer 2020 Economic Forecast: A deeper recession with wider divergences - https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/summer-2020-economic-forecast-deeper-recession-wider-divergences_en

Šíření nákazy koronavirem COVID-19: reakce EU posílána, předsednictví spustilo režim plné aktivace IPCR - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/03/02/covid-19-outbreak-the-presidency-steps-up-eu-response-by-triggering-full-activation-mode-of-ipcr/>

tion-mode-of-ipcr/

Taxation: Council agrees on the postponement of certain tax rules - <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/06/24/taxation-council-agrees-on-the-postponement-of-certain-tax-rules/>

Tourism and transport: Commission's guidance on how to safely resume travel and reboot Europe's tourism in 2020 and beyond - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_854

Virus COVID-19: Komise poskytla více financí na výzkum a vybrala 17 projektů zabývajících se vývojem očkovacích látek, léčbou a diagnostikou - https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_386

Závěry Evropské rady, 17.–21. července 2020 - <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/07/21/european-council-conclusions-17-21-july-2020/>

Zelená kniha o proveditelnosti zavedení dluhopisů stability - <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0818:FIN:CS:PDF>

A series of horizontal lines for writing, consisting of 20 evenly spaced lines that span the width of the page.

newdirection.online

[@europeanreform](https://twitter.com/europeanreform)

[@europeanreform](https://www.instagram.com/europeanreform)

[NDeuropeanreform](https://www.facebook.com/NDeuropeanreform)

contact@europeanreform.org